

İçindekiler

ÖNSÖZ: İTALYAN GLADİO'SU NASIL ÇÖKERTİLDİ?

BİZ DE BAŞARABİLİR MİYİZ?

Turgay Oğur

ERGENEKON, MEVCUT SİYASİ YAPİYİ YENİDEN KURMAK İSTİYOR!

Ali Bayramoğlu

GLADİO'YLA MÜCADELENİN ÜÇ SACAYAĞI...

Felice Casson

MÜZAKERE OTURUMU: ERGENEKON'U ÇÖKERTMEK MÜMKÜN MÜ?

Yasemin Çongar, Ömer Laçiner, Hasan Cemal, Ergin Cirmen

MERAK ETTİĞİNİZ SORULAR VE CEVAPLARI

İTTİHATÇILIK GELENEĞİ TÜRKİYE'DE HİÇBİR ZAMAN BİTMEDİ!

Cengiz Çandar

SON SÖZ: MUCİZELERE İNANIYOR VE BEKLIYORUZ...

Yıldıray Oğur

Bu kitaptaki olaylar bir gün içinde geçmektedir!
Ancak sonuçları itibariyle geçmişi, bugünü
daha önemlisi geleceđimizi yakından ilgilendirmektir.
Yer Bilgi niversitesi tarih 26 Nisan 2008...
Sempozyumun adı Hukuk, Devlet, Derin Devlet...
Sempozyumu düzenleyen Genç Siviller.
Konuk ise İtalyan Gladio'sunu kerten savcı Felice Casson.
İşte "o gün"n kayıtları.
İşte Ergenekon'un nasıl kertileceđine dair
bir kullanım kılavuzu...

Felice Casson kimdir?

İtalyan hukukçu ve politikacı Felice Casson 5 Ağustos 1953'te Venedik'te dünyaya geldi. Casson, "Operation Gladio" kapsamında, İtalya'da soğuk savaş döneminde kurulan anti-komünist kontrgerilla hareketi "Gladio"yu ortaya çıkaran ve çökerten savcıdır. Gladio, ordudan bağımsız fakat paralel olarak, sivil (mafya bağlantılı) ve askeri kişiler tarafından oluşturulmuş bir derin devlet yapılanmasıdır.

ÖNSÖZ:

İTALYAN GLADIO'SU NASIL ÇÖKERTİLDİ?

Nato üyesi ülkelerdeki Gladio benzeri yapılanmalar

Gladio sadece İtalya'da değil Nato çatısı altında, Varşova Paktı ülkelerine karşı direnmek için birçok ülkede benzer şekilde örgütlenmelere gitti. Fransa'da "Rüzgâr Gülü", Almanya'da "Gehlen Harekâtı", İsviçre'de "Gizli Müdafaa Örgütü", Belçika'da "Glaive" (Kılıç), Hollanda'da "Cooperation und Aufklaerung" (Operasyon ve Keşif), Yunanistan'da "Sheepskin" (Koyun Postu), Avusturya'da "Özel Proje" olarak deşifre edildi. Türkiye'de ise isim 'Ergenekon' oldu.

Soruşturmanın kilit taşı 1972 Trieste Bombalaması

1972 yılında Trieste yakınlarında kimliği belirsiz bir ihbar üzerine şüpheli bir aracı kontrol etmek üzere 3 jandarma görevlendirilir. Araca yaklaşan jandarmalardan birinin aracın kaputunu açması sonucu bubi tuzağı ile hazırlandığı tespit edilen bomba patlar ve 3 jandarma yaşamının yitirir. Olaydan iki gün sonra yine kimliği belirsiz bir telefonla olayın komünist devrimci bir örgüt olan "Kızıl Tugaylar" tarafından yapıldığı ihbar edilir ve örgütün 200 üyesi gözaltına alınır.

İtirafçı Vinciguerra

1984 yılında İtalyan savcı Felice Casson, faşist bir silahlı örgütlenme olan "New World" üyelerinden, terörist Vincenzo Vinciguerra'ya ulaşır. Vinciguerra Trieste bombalaması ve

ayrıca 60-80 arası gerçekleşen (1969 Piazza Fontana Bombalaması, 1980 Bolonya Katliamı gibi) bir çok bombalı saldırı ile bağlantısını itiraf eder ve ömür boyu hapse mahkum edilir. Vinciguerra olayla ilgili olarak “Polis teşkilatı, İçişleri Bakanlığı, sivil ve askeri gizli servislerin tümü olaydan haberdardı ve bizim tarafımızdan gerçekleştirildiğini biliyordu, fakat siyasi sebeplerden dolayı olayın üstünü örtmeye karar verdiler.” der. Dönemin İtalya Başbakanı Andreotti önceleri, Gladio'nun 1972 yılındaki Trieste Bombalaması olayının ardından tasfiye edildiğini savunur ve Gladio'nun varlığını şiddetle reddeder.

Gizli cephaneliklerin bulunması

1988 yılında Kuzey İtalya'da yere gömülü olarak 127 adet silah ve patlayıcı depoları ortaya çıkarılır. Bu depoların İtalya Haber Alma Örgütü SİSMİ'nin denetiminde olduğu anlaşılır. Bunun üzerine Casson, 1972'deki bombalı saldırıyı 1989 yılında tekrar gündeme getirir ve konuyla ilgili araştırmalarını derinleştirir. Fakat araştırma derinleştikçe devletin farklı kademeleri tarafından önüne bir takım engeller çıkar. Casson dönemin Başbakanı Andreotti'ye giderek araştırmaları için özel izin ister. Ayrıca Cumhurbaşkanı Francesco Cossiga'dan açıklama yapmasını talep eder. 24 Ekim 1990 yılında Andreotti, Gladio'nun varlığını itiraf eder ve sadece İtalya'da değil Nato üyesi başka birçok ülkede benzeri örgütlenmeler olduğu üzerinde durur. Cumhurbaşkanı Francesco Cossiga ise Hristiyan Demokrat Parti Bakanı olduğu dönemde Gladio yapılanmasına verdiği destekten ötürü gurur ve mutluluk duyduğunu söyledi.

Gladio'nun tasfiyesi

Özel yetkilerle donanan savcı Casson SİSMİ arşivlerini inceler ve İtalyan kontrgerillası Gladio'nun ABD ve İtalya gizli servisleri tarafından 1956 kasım ayında Savunma Bakanlığı'nın bilgisi dahilinde kurulduğunu keşfeder. Ayrıca örgütün İtalya Cumhurbaşkanı Cossiga, P-2 Mason Locası ve Başbakan Andreotti'yle olan ilişkilerini ortaya çıkarır. Andreotti 1993'te açılan dava sonucu 20 yıla mahkûm edilir ancak karar 2002 yılında yüksek mahkeme tarafından iptal edilir. Soruşturma sonucunda Gladio'nun 622 üyesi, 139 gizli silah deposu ve Sardinya Adası'nda bir eğitim kampı ortaya çıkarılmış İtalyan Gladio'su tamamen tasfiye edilmiştir.

‘Bizans Oyunları’ olarak bu topraklarda başlayan serüven, ‘Saray Entrikaları’ olarak devam etmiş. Zamanla ‘Komitacılık’ ismini almış. Günümüze yaklaştıkça ‘cunta’dan Ergenekon’a evirilmişse de özünden hiçbir şey kaybetmemiştir.

BİZ DE BAŞARABİLİR MİYİZ?

Turgay Oğur

Bizans’tan bize miras kalan Ayasofya, Aya İrini ve surların dışında hala sapasağlam ayakta olan diğer yapı da Derin Devlet olsa gerek.

‘Bizans Oyunları’ olarak bu topraklarda başlayan serüven, ‘Saray Entrikaları’ olarak devam etmiş. Zamanla ‘Komitacılık’ ismini almış. Günümüze yaklaştıkça ‘cunta’dan Ergenekon’a evirilmişse de özünden hiçbir şey kaybetmemiştir.

Yani Türkiye’nin derin devleti, NATO marifetiyle kurgulanmış bir örgütlenmeden daha fazla bir şeydir. Sistemin genlerine işlemiş, bir yaşam biçimi haline gelmiştir.

Buradan İtalyan Savcı Casson’a sesleniyorum,

Batı Roma’dan gelen biri olarak Doğu Roma’nın halinden en iyi siz anlarsınız.

O nedenle size soruyorum.

Bugün bizim elimizde;

Kendisini hakların Jan Darc’i değil statükonun zangocu olarak görmeyi yeğleyen baro başkanlarımız, hukuk profesörlerimiz...

Hangi karara kimin evet kimin hayır diyeceğini, çocukların bile önceden tahmin edebildiği bir Anayasa Mahkememiz,

“Yargı taraftır, Devletten yana taraftır” diyen bir Yargıtay Başkanımız,

İlk defa kullandıkları beyinleriyle Ergenekon esprileri yapan şovmenlerimiz, mankenlerimiz,

Her biri kendisine 5 askeri darbeden birini favori bellemiş ideolojilerimiz,

“Efendim daha ne bekliyorsunuz” diyerek generallerin kapılarını aşındıran ‘halkçı’ partilerimiz,

Orhan Gencebay’ın dil yarası şarkısını sabah-öğle-akşam aç karnına 3’er doz dinlemesi gereken bir başbakanımız,

Statükonun hükümet şubesi olmayı adaletin bakanı olmaktan daha asli bir görev gören Adalet Bakanlarımız,

“Bir memlekette, Partisi kapatılanlar, parti kapatılanlar kadar cesur olmadıkça, o memlekette kurtuluş yoktur” sözünü duvarına badana fırçalarıyla yazmak istediğimiz bir iktidar partimiz,

“Ergenekon işi çok uzadı, herkes bir adım geri atsın” diye çağrılar yapan dev anası Sivil Toplum Örgütlerimiz,

Demokrat olmayı sadece “solu nasıl kurtarıyoruz” sorunsalı olarak gören aydınlarımız ile

Türkiye’de ilk defa kontrgerilla kelimesini kullandıktan sonra bir faili meçhul cinayete kurban giden bir savcımız,

Darbeci paşalar hakkında suç duyurusunda bulunduğu için devlet memurluğundan atılan bir başka savcımız,

Şemdinli’de Derin Devlet kuyusuna elini daldırdığı için, büyük medya ve meslektaşları tarafından linç edilen, görevi değil mesleği bile elinden alınan, şu anda bir Anadolu kentinde markette çalıştığını duyduğumuz bir başka savcımız,

Ve nihayetinde şu anda Ergenekon canavarına karşı tek başına mücadele veren, hayatı basın tarafından didik didik edilen, başına ne geleceğini kimsenin kestiremediği son savcımız var.

Ne diyorsunuz?

Biz de başarabilir miyiz?

Ergenekon’dan çıkabilir miyiz?

Türkiye'ye baktığımızda burada devlet içindeki bir çeteden çok, çeteleşmiş bir devlet ya da Gladiolaşmış bir sistem gerçeği karşımıza çok sert bir şekilde çıkıyor. Bizim Gladio, Ergenekon benzeri derin yapılarla ilgili sorunumuzun kökeni sadece NATO'ya gitmiyor. Tüm Cumhuriyet tarihi, devlet ideolojisinin ve devlet-toplum ilişkilerinin bu tür bir mantık üzerine kurulduğunu bize kanıtlıyor.

ERGENEKON, MEVCUT SİYASİ YAPIYI YENİDEN KURMAK İSTİYOR!

Ali Bayramoğlu

Öncelikle böyle bir toplantıyı organize ettikleri için Genç Siviller'e gerçekten teşekkür etmek gerekir. Bu tür toplantılarla; bir sivil toplum tutumunun, eyleminin, zamanlamasının ne olması gerektiğini, nasıl olması gerektiğini bir kez daha hepimize kanıtladılar. Beni de açılış konuşması yapmaya çağırdıkları için teşekkür ederim.

Bir Türkiyeli gazeteci olarak dünyadaki Gladio gelişmelerini takip ettim. Bunların ortaya çıkması benim gençliğimde başladı ve orta yaşlarımda tasfiyeleri tamamlandı. Türkiye'ye baktığımız zaman delikanlılığımın ilk günlerinde ortaya çıkan Gladio, Derin Devlet, Ergenekon gibi yapılanmalar bırakın tasfiye edilmeyi, her geçen gün artarak güçlendi. Uzun yıllar benim ve benim gibi pek çok arkadaşımın zamanı, bu örgütlenmelerin, ülkemizin siyaseti üzerinde bir kara bulut gibi seyrettiklerini görmek, işlemek ve yorumlamakla geçti.

Kara bulutların en karası!

Bu kara bulutların en karalarından birinin semalarımızda seyrettiği günlerdeyiz. Bunun için Sayın Casson'un burada olması gerek karşılaştırma açısından gerekse çözülmüş bir Gladio yapısını bize anlatacak olması açısından son derece önemli. Diğer taraftan Türkiye'deki Ergenekon gibi oluşumları anlamak, bunlara karşı tavır geliştirmek açısından da kıymetli diye düşünüyorum. Çünkü Derin devlet, Gladio, Ergenekon siyasi öykümüzün ayrılmaz bir parçasıdır. İtalya'nın Gladio'su yanlış hatırlamıyorsam 1972'de Pateano köyünde bir araçta arama yapan jandarmaların, bagajı açtıkları sırada aracın patlaması sonucu ölmelerinin ardından arka arkaya tetiklenen olaylar sonucunda ortaya çıkmış bir teşkilat. Bu olaydan sonra yapılan araştırmalarda büyük silah depoları keşfedilmiş ve bunların arkasında da İtalyan gizli

servisi SİSMİ'nin bulunduğu tespit edilmiştir. Daha sonra SİSMİ'nin arşivlerine girilip yapılan incelemelerde, 1956 yılında ABD'nin Varşova Paketi'ndan gelebilecek işgallerle karşı NATO ülkelerinin pek çoğunda benzer teşkilatlar kurduğunu ortaya çıktı. Bu gizli teşkilatların gizli silahlanmayla devlet içinde devlet haline geldikleri anlaşıldı. İtalya'da yaşanan temizliği daha sonraki süreçte başka ülkeler izledi. İsveç, Fransa, Belçika, İspanya bu temizliklere tanık oldular. Kâh yargının çabaları, kâh siyasi iktidarın siyasi iradesini koyması marifetiyle...

Çeteleşmiş bir devlet...

Şöyle söylemek yanlış olur mu bilmiyorum ama Batı'da ortaya çıkan devlet içindeki devletler, çeteler, devlet içerisindeki gayri meşru yasa dışı yapılanmalardır. Türkiye'ye baktığımızda ise burada devlet içindeki bir çeteden çok, çeteleşmiş bir devlet ya da Gladiolaşmış bir sistem gerçeği karşımıza çok sert bir şekilde çıkıyor. Bizim Gladio, Ergenekon benzeri derin yapılarla ilgili sorunumuzun kökeni sadece NATO'ya gitmiyor. Tüm Cumhuriyet tarihi, devlet ideolojisinin ve devlet-toplum ilişkilerinin bu tür bir mantık üzerine kurulduğunu bize kanıtıyor. Çok gerilere gitmeye gerek yok. Balkan Savaşı sonrası Ege bölgesinden yüz bin Rum'u korkutup kaçıran Teşkilat-ı Mahsusa bir derin devlet örgütüdür. Aynı Teşkilat-ı Mahsusa 1915'in 24 Nisan'ında tutuklanan 20 Ermeni aydınının İstanbul'dan sürgün edildikten sonra yollarda katledilmesini sağlamıştır.

Türk ulus-devletinin ana damarı

Teşkilat-ı Mahsusa geleneği bir anlamda Türk ulus-devletinin kuruluşunun da ana damarını oluşturur. Etnik ve dini standartlaşmanın yasalar üzerinde değil, sadece gayri meşru kaba katliamlara varan bir can ve mal mübadelesi üzerinde olduğu bir yapının temel aracıdır. Cumhuriyet döneminde pek çok öykü var karşımızda. Ama sadece Kıbrıs'ta kurulan Milli Mukavemet Teşkilatı'nın öyküsü bile NATO dışındaki Gladio'nun Türkiye'de nasıl örgütlendiğini anlatır bize.

Kıbrıs'taki Türk toplumuna bayraktar olması için kurulması istenen Mukavemet Teşkilatı'nı kurmak için gönderilenler, subaylardır. Örneğin emekli Korgeneral Çetin Doğan ilk bayraktar olarak Kıbrıs'ta sivil görev yapmıştır. Eski MİT Müsteşarı Şenkal Atasagun Milli Mukavemet Teşkilatı'nın önemli unsurlarından biri olarak Kıbrıs'ta çalışmıştır. Milli Mukavemet Teşkilatı cinayetler işlemiştir. Hatta Türkleri öldürdüğü ve bu ölümleri Rum tarafının üzerine bile attığı iddia edilmiştir. Benzer gelişmeleri Irak'taki Türkmenler arasında görürsünüz. Bulgaristan ve Yunanistan Türkleri arasındaki faaliyetlerde görürsünüz. Bu gizli örgüt faaliyetlerini, devlet içinde çeşitli yapılar oluşturmuştur.

Tabii İtalyan Gladio'sunu çok andıran Seferberlik Dairesi'nin öyküsü NATO ile birlikte karşımıza çıkmıştır. Ve Türkiye'deki Gladio'nun kökenlerinden bir tanesi de bu NATO etrafındaki sivil alana uzanan bir örgütlenme olarak özellikle 70'li yıllarda çok vahim sonuçlara yol açacak gelişmelere kaynaklık etmiştir. Bunlar arasında 120 kişinin öldüğü Kahramanmaraş katliamı, Çorum hadiseleri vardır. Gladio'yu ilk defa araştırmaya kalkan bir savcının öldürülmesi vardır. Bu gelişmeleri tekrar tekrar kurup üstlerine gitmemiz maalesef mümkün olmadı. Gerek vicdanlarımızda gerek gözlemlerimizde ve gerekse dilimizde bunun bütün şeffaflığıyla ortada olduğunu artık biliyoruz.

Ecevit, Susurluk ve imha timleri!

1974 yılında Ecevit ilk kez Gladio'dan bahsetti. Özel Harp Dairesi'nin varlığından da bahsetti. Bir noktadan sonra bu yapının izlerinin ortadan kaybolduğunu ve bu yapının kendisine Özel Harp Dairesi'ni çağrıştırdığını söyledi. İlginç bir şekilde bu lafın üzerine dönemin Savunma Bakanı Sefa Giray, kendi siyasi alanının liderlerinden birini "Ecevit çenesini tutmalı, bildiği bir şey varsa söylememeli" diyerek uyarıyordu.

Kaynaklar çok çeşitli. Bu kaynaklardan bir tanesi de Susurluk'a gider. Susurluk 1990'lı yıllarda Türk devletinin meşru ve siyasi araçlarla baş edemediği, toplumsal ve siyasi gelişmeleri gayri meşru araçlarla imha ederek, korkutarak, sindirerek, devre dışı bırakma çabası olarak karşımıza çıkmıştır. Susurluk öyle bir hikâyedir ki; bir çeteyi değil çeteleşmiş bir devleti bize resmeder. Susurluk, Milli İstihbarat Teşkilatı'nda bir, Emniyet Teşkilatı'nda iki, Jandarma Teşkilatı'nda üç özel imha timinin kurulması ve faaliyete geçmesinin hikâyesidir. Bunlar en üst düzey kişiler; albaylara generallere kadar giden bir bağımsız emir komuta mekanizması içinde faaliyete geçmiştir.

Yaptırımsız alenileşme meşrulaşma demektir

Sorun şu; bütün bu yapılar aleni yapılardır ve bu yapılar bu ülkenin tarihinde yaptırımsız kalmışlardır. Yaptırımsız alenileşme ise meşrulaşma demektir. Nitekim Susurluk hadisesinden sonra bu ülkede yaşayan insanların bir kısmı Susurluk katillerine kahraman gözüyle bakmıştır.

Basındaki öyküler, TV'deki anlatılar birer kahramanlık mitosuna dönmüştü. Bunun ana nedeni Türkiye'de hukukun, adliyenin, yargının işlevsizliğidir. Bugün de çok benzer bir hadiseyle karşı karşıyayız. Ergenekon adı verilen yapının paçasından yakaladık. Şemdinli'de de yakalamıştık hatırlarsanız. Şemdinli'de bir kitapçıyı bombalayan askerler halk tarafından yakalandı. Bizim Gladio'nun derin devletin bizzat kendisi karşımıza çıkmıştı. Ancak yaptırımsız kaldı. Çünkü bu kişilerle ilgili ciddi bir iddianame hazırlayan savcı meslekten ömür boyu men edildi. O mahkemenin hâkimleri başka yerlere atandı. Bir anlamda görevlerinden uzaklaştırıldı. Dolayısıyla sürekli olarak kendini koruyan bir sistem karşısında yargı sadece alenileştiren, ifşa eden işlevini görmekten başka bir işe yarayamıyor.

Türk derin devleti, devletin kurucusudur

İkinci meselemizin de şu olduğunu düşünüyorum; Türk Gladio'su, Türk derin devleti, devletin kurucusudur. Böyle olunca da Devlet, ideolojisinin temel taşı olarak karşımızdadır. Dolayısıyla sorgulanması gereken sadece bir kaç kişi değil bir devlet anlayışının tümüdür. Bu devlet anlayışı bugüne kadar Gladio dediğimiz, derin devlet dediğimiz yapıları, istenmeyen unsurları temizlemek için kullanmıştır. Korkutmak için kullanmıştır. Güneydoğu'da gençlerin dağlara çıkmasını engellemek için insanları öldürmüştür. Öyle günler olmuştur ki Diyarbakır'da ayda 40 insan sokaklarda öldürülmüştür. Ege'de öyle korkular saçmışlardır ki bir kaymakam tayine gittiğinin ertesi günü Çeşme'nin sekiz köyünün bir anda boşaldığını, Rum'ların korkudan karşı adaya geçtiklerini hatıralarında anlatır. Bunlar hep engelleme üstüne kuruldur.

Bugün sanıyorum sorun biraz daha karmaşık bir hale geldi. Ergenekon denen yapı, derin devlet denen bu yapı engelleme işlevinin ötesinde kurucu bir işlev üstlenmeye soyunmuş olarak karşımıza çıkmaktadır. Mevcut siyasi yapıyı yeniden kurmak, mevcut siyasi yapının otoriterlik dozunu artırmak üzere faaliyete geçer. Nitekim bugün Ergenekon soruşturmasında tutuklanan kişilere baktığımız zaman Susurluk artıkları olduğunu görürüz. Aynı kişilere baktığımız zaman Hrant Dink'in öldürülmesinde rol oynayan sivil toplum örgütlerinin önderlerini görüyorsunuz, askerleri görüyorsunuz. O askerlerden bir kısmı 2000-2004 yılında Şener Eruygur ve Aytaç Yalman'ın içinde olduğu darbe teşebbüslerinin araçları olarak da karşımıza çıkmaktalar. Yani devletin en tepesinden iktidarı yıkmaya çalışan, en altından her hangi bir aydını öldürmeye çalışan tetikçilerin temas ettiği, el ele verdiği bu yapı bugün mevcut sistemi yeniden kurmak üzere siyasallaşmıştır. Sorunumuz sadece bir hukuk sorunu değildir. Sorunumuz çok ciddi bir siyasi sorundur aynı zamanda. Hukuk, hukukun bağımsızlığı, yargının bağımsızlığı elbette temel faktörlerdir. Bize düşen elbette bu alanın bağımsızlığını, genişliğini savunmaktır. Ama siyasi iktidar harekete geçmeden, toplum harekete geçmeden bu konuda ciddi temizliğin olmasının mümkün olmadığını düşünüyorum.

Şunun altını yeniden çizmek isterim. Bilelim ki; bizim ülkemizde Gladio dediğimiz şey bizzat bizim devlet olarak tasavvur ettiğimiz şeye çok yakındır. Sözü Felice Casson'a veriyorum.

Demokratik bir ülkede en önemli hususlardan biri şeffaflıktır. Siyasilerin buldukları yer cam bir saray gibi olmalıdır. Vatandaşın, siyasetin içinde neler olup bittiğini çok açık bir şekilde bilmeye hakkı vardır. Eğer yargı gerektiği gibi çalışıyorsa, parlamento gerektiği gibi çalışıyorsa, eğer basın hürse ve gerektiği gibi çalışıyorsa, kamuoyu zaten gerektiği şekilde bilgilenir ve sağlıklı bir şekilde ülkede neler olduğunu anlar. Amaç da bu değil midir zaten? Mühim olan, vatandaşın bilgi sahibi olmasıdır, halkın ülkede ne olduğunu bilmesidir.

GLADIO'YLA MÜCADELENİN ÜÇ SACAYAĞI...

Felice Casson

İyi günler. Her şeyden önce beni İstanbul'a davet eden Genç Siviller'e teşekkür ederim. Bana konuşmam için 45 dakika verildi. Bu gizli örgütten, 'Gladio'dan bahsetmem için aslında en az 45 gün lazım. Dolayısıyla bu konuyu, mecburen, çok özet bir şekilde sunacağım. Daha sonra, gelecek sorulara cevap vererek 'Gladio'yu daha derinlemesine anlatmaya çalışacağım. Gladio'ya İngilizcede 'State Behind' (Derin Devlet) deniyor. Benim aktarmak istediğim, Gladio dediğimiz teşkilatın ne şekilde ortaya çıktığı ve bunu bizim nasıl bulduğumuz. Bunun uluslararası yeri, yasadışı durumu ve bununla ne şekilde mücadele edilebileceği. Gladio'yla mücadelede yargıyla, adaletle ve vatandaşlarla birlikte nasıl hareket edilebilir?

Gladio nasıl ortaya çıktı?

Gladio'yu ortaya çıkaran araştırma, 31 Mayıs 1972 yılında gerçekleşmiş bir katliamla (Pepeano) başladı. Jandarmalar bir ihbar üzerine Yugoslavya-İtalya sınırı arasında bulunan Gorizvia'da şüpheli bir aracı kontrol ederken patlama oldu ve jandarmalar öldü. Olayın anarşist bir grup tarafından yapıldığı iddia edildi. Yerel çapta suç işleyen kişiler bunun sorumlusu olarak gösterilmeye çalışıldı. Fakat bunun yersiz bir iddia olduğu anlaşıldı ve hakkında dava açılan herkes beraat etti. Ben 1980 yılında göreve geldim, 1981 yılının

sonlarına doğru bana Venedik'te savcılık görevi verildi. Savcılık görevi verildikten sonra bu olaylar hakkında soruşturma yapmam istendi. Ben dosyayı kapatmak yerine davayı daha derinlemesine araştırdım. Bu olayın İtalyan nazi-faşistler tarafından yapıldığı ve bu kişilerin gizli servise, jandarmaya ve polise mensup kişiler oldukları ortaya çıktı. Dava zor bir dava oldu ama davanın sonunda olayla bağlantılı herkes hüküm giydi.

Cumhurbaşkanı kıvırtıyor!

Yedi yıl sonra, olayın Gladio'ya mensup bir kişi tarafından yapıldığı ortaya çıktı. Bir uzman tarafından yapılan araştırmada, bu bombaların nazi-faşistlere ait olmadığı, solculara ait olduğu ortaya çıktı. Bu davanın sonunda, 1989 yılında, başka bir gizli yapının ortaya çıktığını gördük. Biz bunun birtakım işaretlerini almıştık ve Vincenzo Vinciguerra adında bu olaylara karışmış bir kişinin yaptığı açıklamalar sayesinde birtakım yeni bilgiler edindik. Canarevio Maletti adında bir general bize NATO'ya bağlı bu gizli örgüt hakkında bilgi verdi. Araştırmalarımız ve elimizdeki belgeler sayesinde, verilen bilgilerin doğru olduğunu gördük. 1990'ın başlarında Başbakan Andreotti'ydi. Andreotti'ye yazarak araştırmalarımı anlattım. Onunla Roma'da görüştim. Ona bu gizli örgütten bahsettim ve örgütle ilgili bütün evrak ve dosyaların bana verilmesini istedim. Berlin Duvarı bir yıl önce yıkılmıştı. İtalyan siyaseti yeni bir döneme giriyordu. Andreotti'nin izin verme sebeplerinden biri, İtalya'daki siyaset yapısının bir değişim geçiriyor olmasıydı. İtalya daha önce stratejik açıdan çok önemli bir devlettir. Coğrafi, siyasi ve kültürel anlamda çok önemli bir ülke idi. 1990'dan itibaren, Soğuk Savaş'ın bitimiyle bu durum değişmeye başlamıştı. Bu değişim Gladio'yu da işlevsiz kılıyordu. Başbakan soruşturmaya devam etmemi istiyordu ama Cumhurbaşkanı soruşturmaya müdahale etmek istiyordu. Sonunda Başbakana ve bana karşı bir tutum içine girdi. Bir kaç yıl boyunca yargıyı, siyaseti ve halkı da içine alan çok büyük bir mücadele oldu ve Gladio'yla ilgili gereken bütün belgelere ulaşıncaya kadar bayağı bir zaman geçti.

Belgeler ne diyor?

Bu belgelerden şöyle bir sonuç çıkıyordu: Örgütün geçmişi 50'li yıllara dayanıyordu. Gladio, 50'li yılların başlarında II. Dünya Savaşı sonrası dünyada kurulmuş bir organizasyondur. Muhtemel bir Sovyetler Birliği istilasından korunma amacıyla kurulmuş. Bu uluslararası amacın kendi içinde bir mantığı var. O zamanki panorama içinde anlaşılır bir durum bu. Sonradan olan bitenise, anlaşılabilir bir tarafı yok. 60'lı yıllardan itibaren Gladio, amacını, ülke içindeki karşı-siyasi hareketlerin kontrolü olarak değiştiriyor. Bu meselenin 1972 yılındaki Pepeano katliamıyla başladığını söylemişim. Aslında, 60'lı, 70'li hatta 80'li yıllara kadar birtakım katliamlar oldu. Bankalarda, trenlerde, Bolonya, Floransa, Napoli demiryollarında, 1969 yılında Milano'da Piazza de Fontana'da patlamalar ve katliamlar oldu. Birçok insan hayatını kaybetti. Bütün bu olayların faşist sağcılar tarafından yapıldığı söylendi. Faşistlerin hepsi, İtalyan gizli servislerine, hatta Amerikan gizli servislerine mensuptu ve ülkede gerilim stratejisini uyguluyorlardı. Halkın bu gerilimden ve terör olaylarından etkilenerek daha sert bir disiplini talep etmesi isteniyordu. Bu strateji aracılığıyla ülkede daha tutucu bir atmosfer yaratılacaktı. 60'lı yıllarda bu bombalama olaylarından sonra birkaç darbe girişimi de oldu. Bunlardan bir tanesi 1964 yılında Jandarma Komutanı Lorenzo ve Valerio Borgese adında bir faşist tarafından planlanmıştı ve amaç yeniden faşist bir devlet kurmaktı. Ondan sonra bir darbe teşebbüsü daha oldu ve bunda da İtalyan Gizli Servislerinin bağlantısı vardı. Bunların aynı zamanda uluslararası faşist gruplarla bağlantıları bulunuyordu. International Negra adındaki, Güney Amerika'dan Avrupa'ya kadar yayılma alanı olan örgütlerle çalışıyorlardı.

Gizli servisler, gizli eğitimler, özel eylemler!

İtalyan gizli askeri servisler, yüzlerce kişiyi gizli bir şekilde eğitebiliyor ve özel eylemler yapmak üzere hazırlayabiliyordu. Gizli depolarında silah, mühimmat ve sabotaj malzemeleri vardı. Eğitim alan bu gruplar, bu malzemeleri kendilerine verilen talimatla istenilen yerlerde kullanıyorlardı. Aldıkları eğitim sonucu yabancı ülkeler tarafından işgal edilmiş herhangi bir ülkeye girip istedikleri kişiyi o ülkeden kaçırabiliyor ve casusluk faaliyetlerinde bulunabiliyorlardı. Casusluk faaliyeti yürütenlere 'gladyatör' deniyordu, çünkü bunlar da Gladio'ya bağlıydılar. Gizli ve yasadışı bir yapıydı bu. Parlamento bu yapıdan haberdar değildi. Hükümetler de bilmiyordu. State Behind (Derin Devlet) dediğimiz bu örgüt 40 yıl kadar sürdü. 40 yıl boyunca bu gizli yapıdan hiç kimsenin haberi olmadı.

Nasıl oldu da 40 yıl boyunca kimsenin haberi olmadı?

Peki, bu yapının özelliği neydi de, bu yapı 40 yıl boyunca hiç kimse tarafından bilinmedi? Bizim yaptığımız araştırmalar, İtalyan gizli servisinden ve başka ülkelerin gizli servisinden bulduğumuz bilgiler sonucunda şunu söyleyebiliyorum: Bu yapı özünde bir NATO oluşumu değil, bir CIA oluşumudur. Böyle bir yapı ortaya çıkınca, bunları savunanlar "Biz bu örgütü İtalyan halkını Sovyetlerin istilasından korumak için kurduk" dediler. Bu yapı, NATO'ya bağlıydı, ama sadece bununla bitmiyordu. Bu yapı aynı zamanda CIA'ye bağlıydı. İtalyan Gizli Servisi ve CIA arasında bir antlaşma yapılmıştı. Bu anlaşmada İtalyan devleti ve parlamento atlatılmıştı. İtalyan Anayasası'nın 38. maddesi, yapılacak uluslararası antlaşmalar için parlamentodan izin alınması gerektiğini söyler. Parlamento demokrasiyi ve halkı temsil eder. O yüzden bu tür antlaşmaların parlamentonun onayından geçmesi gerekir. 40 yıl boyunca bu yapının yaptıklarından hiçbirimizin haberi olmadı. 40 yıl boyunca hükümetlerin, Başbakanların ve Cumhurbaşkanılarının bile haberi olmadı. Bunların arasında İtalya Hıristiyan Demokrat Parti Başkanı Amintio Farfani vardır, o dönemde 6 defa Başbakan olmuştur ve bu görevlerin hiçbirinde bu yapıdan haberdar olmamıştır. Bunun dışında Savunma Bakanlarının, Genelkurmay Başkanlarının bu yapıdan haberi olmamıştır. Bu yapıyı sadece Gizli Servis tarafından seçilmiş kişiler biliyordu. İtalyan devleti içinde sadece bunlara güvenebiliyorlardı. Hükümet, parlamento ve silahlı kuvvetler içinde birtakım bağlantılar kurulmuş ve gerektiği zaman oralara müdahale etme mekanizması kurulmuştu. Tabii araştırma komisyonu 1990 yılında kuruldu ve Gladio'nun anayasa bakımından yasadışı olduğu anlaşıldı. Zaman geçtikçe bu yasadışılık daha da artıyordu.

Bu örgüt, Amerikan gizli servisinin örgütüdür!

Bu durumda daha iyi anladığımız şeyler ortaya çıktı. Çok hassas bir araştırma söz konusuydu. Karşı karşıya geldiğimiz kurumlar yurt içinde ve yurt dışında en üst düzeydeydi. Bu teşkilat başka ülkeler içinde de vardı, işte bu yüzden NATO'ya değil CIA'ye bağlı diyoruz. Bu örgüt, Amerikan gizli servisinin örgütüdür. NATO'ya bağlı olmayan İspanya ve Portekiz'de de Gladio tipi yapılar vardı. Aynı şekilde, Fransa askeri açıdan NATO'ya üye olmamasına rağmen, Fransa'da da öyle bir yapı vardı. İtalya dışında da böyle yapılar vardı. Herhangi bir şekilde meşruiyetleri yoktu. Uluslararası ilişkilere girdik. İspanya ve Fransa hükümetleri, bu yapıların kendi anayasalarına uygun olmadıkları, meşru olmadıkları, İspanyol ve Fransız halkının iradesini yansıtmadıkları konusunda bize güvence verdi. Peki, bu yapı ne işe yaradı? Patlayıcı maddelerden bahsediliyordu. Batı kökenli ya da Doğu Avrupa kökenli olanları vardı. Bunun dışında, bu yapı birbirlerine rakip olan grupları birbirlerine katliamlar ve suikastlar yaptıkları izlenimi vererek rakip grupları birbirlerine kışkırtmada da kullanılıyordu. Trieste yakınlarında bir hücre evinde yaptığımız aramada, Çekoslovak patlayıcısı bulduk. İddialara göre solcuların kullanması için orada bulunuyordu. Dolayısıyla suçu solculara yükleyeceklerdi. Halbuki doğrudan İtalyan ve Amerikan gizli servisleriyle ilişkiliydi.

Tesadüfen kurulmaz!

State Behind (Derin Devlet) dediğimiz Gladio, tesadüfen kurulmuş bir teşkilat değildir. Hatırlatmak istediğim bir belge var. Bu belge İtalyan gizli servis arşivlerinde de vardı. Şu anda tarihsel bir niteliği var. Amerikan Dışişleri Bakanlığı'yla ilgili bu belge 1972 tarihini taşıyor. Bu belgede Amerikan gizli servisinin Avrupa'da neler yapması gerektiği anlatılıyor. Özellikle İtalya ve Fransa'da ne tür faaliyetlerde bulunması gerektiği anlatılıyor. Neden İtalya ve Fransa denilmiş. Çünkü zaten İtalya ve Fransa'da mevcut politik durumda, sendika olsun, sosyal kurumlar olsun, birtakım derin yapılar karşı çok güçlü bir hareket vardı. Diğer ülkelerde yoktu bu. O yüzden de her ne kadar bağlaşıklık olsa da, ittifak içinde olsa da, mutlaka oralara sızmalar yapılması gerekiyordu. Hukuksuzluk, kışkırtma yapılması gerekiyordu. Ve gerekirse bazen sınırları zorlayarak suikast yapılması gerekiyordu. Çok etkileyici bir belge okudum ve o belgede gerektiğinde gizli servislerin İtalya ve Fransa'yı Vietnam'a çevirmeleri gerektiği yazıyordu. 1970'li yılların başlarından bahsediyoruz. Yani düşünün ne kadar kabul edilemeyecek bir müdahale kavramı söz konusu. Aslında ABD'nin ittifak içinde olduğu ülkelerden bahsediyoruz. İtalyan muhalefetine sızmalardan bahsediliyor. Peki, nasıl yapılacak? Öncelikle komünist ve sosyalist muhalefete karşı değil, bütün muhalefete karşı yapılacaktı bu sızmalar. Bunlar arasında sendikal hareketler olacaktı, öğrenci hareketleri olacaktı. Katolik papazlara karşı (çünkü o dönemde Katolik papazlar da kendi aralarında örgütlenmişti), her türlü muhalefete karşı çalışılması gerekiyordu.

Türkiye bir fermuar!

Pratik açıdan da neler söyleyeceğimize bakalım. Böyle bir örgütün var olup olmadığını nasıl teyit edebiliriz? Türkiye'de böyle bir şeyin olup olmadığını nasıl değerlendirebiliriz? Türkiye'de bazı açılardan var olduğunu söylemek mümkün. Bir yargı mensubu, vatandaş, halk böyle şeylerin var olup olmadığını nasıl anlar? Ben Türkiye'nin durumunu çok net bir şekilde bilmiyorum. Gazetelerden ve birkaç kitaptan takip ettiğim kadarıyla ancak. Gördüğüm kadarıyla, Türkiye stratejik açıdan çok önemli bir konumda bulunuyor. Geçmişte de bu böyleydi, şimdi de böyle. İtalya'da durum biraz farklıydı. Berlin Duvarı çöktükten sonra İtalya'nın stratejik önemi iyice azaldı. Türkiye'nin stratejik konumu ise hala çok önemli. Türkiye hala çok hassas bir noktada. Kültürlerin, ekonomilerin, sosyal tarihlerin bir araya geldiği noktada Türkiye, siyasi açıdan da uluslararası açıdan da çok önemli bir noktada. Bu yüzden Türkiye'nin yapısı ve konumu çok önemli. Türkiye bir 'fermuar' desem, belki uygun bir ifade olabilir. Geçmişler, kültürler ve ülkeler arasında bir fermuar. Bunu söyledikten sonra, neyin altını çizerek böyle bir yapı var mı yok mu denilebilir.

Yargı mensupları korunmalı

Bence en önemli nokta, yargının gerçekten bağımsız olmasıdır. Bu ne demek? Biz İtalya'da anayasa tarafından verilmiş garantilere sahibiz. Bunların hiçbir şekilde tartışılmasına imkân yoktur. Yargıya ve yargı mensuplarına hiçbir müdahalede bulunulamaz. Yargının yaptığı hiçbir araştırmaya müdahale söz konusu değildir. Bu sadece savcılara ve hâkimlere verilmiş bir hak değildir. Savcılar ve hâkimler üzerinden demokrasimize ve bütün halka verilmiş bir garantidir. Her demokratik devlette yasama, yürütme ve yargı kesinlikle ayrı olabilmelidir. Bağımsız, özerk bir şekilde, kurumsal olarak birbirlerine saygı duyarak görevlerini yapabilmelidirler. İtalya'da 'vardı, var ve var olacak' bu garanti, mutlaka şarttır ve temeldir, fakat bu yeterli değildir. Çünkü katliamlar, terör olayları, gizli servislerin yaptıkları çalışmalar üzerine yaptığımız araştırmalarda bazı şahitlerin bazı sanıkların ortadan kaldırılabilirdiğini gördük. Bazen hâkimlerin öldürülmesine bile rastladık. Çok ciddi sorunların olduğu gözümüzden kaçmadı. Zor meseleler bunlar, fakat gördüğüm kadarıyla her durumda, araştırmalarda daha ileri gittikçe kurumsal himaye edici müdahaleler olması lazım. Yargının ve yargı mensuplarının korunması ve himaye edilmesi şart... Bunun için, öncelikle bilgi sahibi olan bir parlamentoya ihtiyaç var. Basın bütün kollarıyla (gazete, televizyon) hür ve

bağımsız olmalı ve Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu'nun (HSYK) çalışmaları, yargının bağımsızlığının garantisi altına alınmalı.

HSYK İtalya'da anayasayla kurulmuş bir kurumdur ve siyasi erkle, diyelim, başbakanla ya da bir bakanla bir yargı mensubu arasında tartışma olduğu zaman, bir anlaşmazlık olduğu zaman müdahale eder ve eğer yargı mensubunun haklı olduğuna karar verirse onu himaye eder ve yargı mensubunun bağımsızlığını sürdürmesi konusunda bütün çabayı gösterir. Bu sayede soruşturma barışçıl şekilde devam edebilir. Tabii ki, yargı mensubunun suç işlemiş olması da söz konusu olabilir. Disiplin suçu da işlemiş olabilir. O zaman hemen ona ceza verirler. Fakat bu anayasal organ, HSYK, üçte ikisi kadarı ile hâkimler ve savcılar tarafından, üçte biri kadarı da parlamento tarafından seçilen bir kurumdur. HSYK bağımsız yargı konusunda çok büyük çalışmalar yapmaktadır, yargı bağımsızlığına çok büyük katkısı olmaktadır.

Mücadelede “hür” basının önemi!

Gladio tarzı bir örgütle mücadelede, hür basın da çok önemlidir. İtalya'da anayasanın 21. maddesi, düşünce özgürlüğünü ve basın özgürlüğünü tümü ile himaye altına almıştır. Yani gazeteci sadece teorik açıdan özgür değildir. Aynı zamanda bütün olanaklar, kendi araştırmaları ve soruşturmalarını bağımsız yapabilmesi açısından da koruma altındadır. Bu olanaklar ona maddi açıdan da verilir. Herhangi bir şekilde, mesela bir araba yaparsak, fakat benzinini koymaz ya da tekerleğini takmazsak o araba hiçbir yere gitmez. Böyle bir örgütle mücadelenin başarılı olması için yargı ve basın mutlaka ve mutlaka bağımsız şekilde çalışabilecek durumda olmalıdır. Basın bağımsız olarak araştırmalarını yapabilmelidir. Bazı durumları merak edip arkasında neler var diye takip edebilmelidir, bu yargı için de bir garantidir. Demokratik bir ülkede iki tane çok önemli temel taşıyıcı sütun vardır. Bunlar vatandaşlar için de garantilerdir. Bunlardan biri bağımsız yargı, diğeri de bağımsız basındır, hür basındır. Çünkü bunlar politikacıyı kontrol ederler, politikayı kontrol ederler. Eğer yargı iyi çalışmazsa basın onu da kontrol eder. Eğer bunlardan bir tanesi çalışmazsa demokrasi azalır.

Parlamento ve “faydalı” komisyonlar!

Bahsedeceğim üçüncü nokta ise parlamentonun her zaman bilgi sahibi olmasıdır. Biz yine anayasamıza göre İtalya'da parlamentoda araştırma komisyonları kurma yetkisine sahibiz. Geçmiş yıllarda bunlardan çok sayıda vardı. Terörizm hakkında kuruldu, katliamlar hakkında kuruldu. Bunların çok önemli hizmeti oldu. Bu sayede araştırıldı ve acaba neden yıllar boyu İtalya'da sürekli darbe çabalarının var olduğu anlaşıldı. Niye teröristler saldırıyordu, niye katliamlar yapılıyordu? Daha öncesinde, çok az vakada kimin ne yaptığını anlayabilmiştik. Meclis komisyonları, araştırma komisyonları ise bütün bu olgular arasındaki bağlantıları kurmak konusunda çok yararlı oldu. Mesela Terörizm Komisyonu gerçekten çok faydalı bir komisyondur. Temel önemi olan bir komisyondur. Çünkü meclis komisyonları yargı ile de paralel çalışır. Yargıç, adli bir araştırma yapar Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'na (CMUK) göre, öbür tarafta ise meclis komisyonu siyasi bir bakış açısı ile daha farklı bir araştırma yapar. Başka bir araştırma ve soruşturma komisyonu ise gizli servisler üzerinde kurulmuş olanıdır. Biz parlamento mensupları olarak geçen dönemde çalıştık. Ben 25 sene yargı mensubuydum, savcıydım, şimdi ikinci defa senatör seçildim. Devlet sırrı nedir, gizli servis nedir, parlamento bunun üzerinde nasıl kontrol icra eder... Bunların üzerinde çalıştım. Bunlar çok önemli çünkü gizli hizmetlerin arşivleri incelenebilmeli ve yasaya her zaman uygun çalışıp çalışmadıkları kontrol edilebilmelidir. Bunlar işte mevcut kontrol mekanizmalarıdır. Eğer yargı gerektiği gibi çalışıyorsa, parlamento gerektiği gibi çalışıyorsa, eğer basın hürse ve gerektiği gibi çalışıyorsa, kamuoyu zaten gerektiği şekilde bilgilendir ve sağlıklı bir şekilde ülkede neler olduğunu anlar. Amaç da bu değil midir zaten? Mühim olan, vatandaşın bilgi sahibi olmasıdır, halkın ülkede ne olduğunu bilmesidir.

Hâkim ve savcıların özel hayatında şeffaflık şart!

Şunu da söylemek, anlamak lazım: Acaba niye bu kadar zaman Gladio'dan hiç haberdar olmadık, katliamların sorumlularını hiç bilemedik? Çünkü İtalya'da da, Türkiye'de olduğu gibi bazı yargı mensupları yargılandılar ve soruşturmalarını sürdüremediler, hatta bazıları öldürüldü. Bence bir yargı mensubu ne kadar hassas bir konuyu çalışıyorsa, o kadar özenle çalışmalıdır. Hiçbir hata yapmamalıdır, bir virgülü bile yanlış koymamalıdır ve özel hayatını da her zaman çok açık ve şeffaf yaşamalıdır. İtalya'da gördük, bazı çok hassas işlerle uğraşan yargı mensupları kendi hatalarından dolayı meslek değiştirmek zorunda kaldılar. Mesela Tarento vilayetinde çok önemli bir araştırma yapan bir yargı mensubunu hatırlıyorum: Bir silah kaçakçılığı vakasına bakan, Arap ülkeleri, Batı ülkeleri ve ABD'yle ilgili araştırma yapan bir yargı mensubu... Olağanüstü rakamlardan söz ediliyordu, fakat bu hakim daha sonra prosedürle ilgili, usulle ilgili hatalar yaptı ve yargı mensupluğu sona erdirildi ve doğrudan hakimlikten çıkartıldı. Ne yazık ki, disiplin açısından da bu hassasiyeti gösterilmesi talep edildi. Di Pietro'ya, dostumuz Di Pietro'ya da aynı şey oldu. Rüşvet konusunda, Milano'da yolsuzluk konusunda çok çalıştı, fakat bir yerden sonra disiplin sorunlarıyla ayrılmak zorunda kaldı, daha sonra ona ceza davası açıldı. Disiplin soruşturması açtılar ve toptan meslekten ayrılmak zorunda kaldı. Yani hâkimin ya da savcının aynı zamanda şeffaf olması şart, onun hakkında her şeyin bilinmesi şart. Mesela, bir parantez açayım, belki gülümsetir bu sizi, şu anda yaptığım konuşma gizli serviste mutlaka rapor olarak yer alacak, İtalyan gizli servisinde bulunacak. Teori değil bu, gerçek.

İspanya'da birkaç zaman önce, uluslararası bir platformda gizli servislerden bahsettim. Eski Portekiz başbakanı, İngiltere'den ve İspanya'dan hâkimler vs. vardı. Terörizmi, gizli servisleri anlattım. Birkaç yıl sonra, Roma'daki gizli servisin arşivini aradığımda, Madrid'de söylediklerimin hepsini buldum. "Tebrik ederim," dedim gizli servise. Yani düşününüz, her şeyi biliyorlar, her şeyi kontrol altında tutuyorlar. İşte bunun için, "Hâkim ve savcıların özel hayatında şeffaflık mutlaka şarttır" diyorum.

Sağ ve sol terörizme karşı "havuz" sistemi!

İtalya'da, illegal örgütlerle ilgili olarak, başka bir enstrüman da son zamanlarda gündeme getirildi ve güzel sonuçlar verdi: Araştırma havuzu. Bir grup hâkim ve savcı var, hep aynı şeylerle ilgileniyorlar. Bu ne demek? Mesela mafya üzerine araştırma yapılmaya başlandı. Giovanni Falcone zamanında başlandı bu araştırmaya. Sicilya'da mafyanın nasıl çalıştığı, uluslararası bağlantıları vs. anlayamıyordu ve hâkimler ve savcılar gerekli müdahaleyi yapamıyordu. Giovanni Falcone, Antoni Kaponnetop, Barlo Barsolino, Eppino Dilello gibi isimler havuz fikrini hayata geçirdiler. Bunlar tam zamanlı ve sürekli olarak en zor mafya davaları üzerinde çalışıyorlardı. Bunu terörizm üzerinde de uygulamaya başladık. Kızıl tugaylar gibi aşırı sol terörizm olsun, Nazi-faşist eğilimli aşırı sağ terörizm üzerine olsun, bunları yaptık ve çok güzel sonuçlar getirdi. Bu, farklı farklı bakış açılarından belirli garantileri bize sunan bir tarzdır. Yani yargı mensubunun meslektaşları ile birlikte çalışabilmesi çok önemlidir, çünkü eğer bir kişi yalnızca ve çok ağır baskılara tabi tutuluyorsa, bir noktadan sonra psikolojik açıdan sorunlar yaşayabilir ve vazgeçme eğilimi gösterebilir. Güvendiği meslektaşları ile sürekli birlikte çalışabiliyorsa; dört göz, sekiz göz, on altı göz oldukları zaman iki gözden daha iyi görürler. İstişare yapılır, bilgi alışverişi yapılır. Bu, himaye açısından da bir garantidir. Çünkü daha önceden olduğu gibi, öldürülen bir yargı mensubu olursa, diğerleri devam edebilir. Neden bahsedildiğini bilince, konuyu bilince yapılan çalışmanın devamlılığı olabiliyor. İşte bu çok önemli ve olumlu bir tecrübe oldu bizim için. Önemli bir cihetini daha hatırlatayım: Bir hâkim tek başına muhakkak ki bütün araştırmaları yapamaz. Dolayısıyla, adli polis her halükarda kendisiyle birlikte çalışacak. Burada problem bir ekip yaratmakta... Tamamen güvenilir bir ekip yaratılması bu gibi

araştırmalar için son derece önemlidir. Böyle bir çalışma grubu sayesinde her tarafa gidilebilir ve gereken bütün araştırmalar yapılıp deliller ortaya çıkarabilir.

İşte demokrasi: Şeffaflık ve bilgilendirme

Bu soruştırmaların, tabii ki son derece hassas ve zor olduğunu belirterek konuşmamı sonlandırıyorum. Bitirmeden bir noktayı daha vurgulamak istiyorum: Demokratik bir ülkede en önemli hususlardan biri şeffaflıktır. Siyasilerin buldukları yer cam bir saray gibi olmalıdır. İcini tamamen ve çok açık bir şekilde görebilmek lazım... Vatandaşların buna hakları vardır, onları temsil eden kişilerin neler yaptığını görmelidir. Vatandaşın, siyasetin içinde neler olup bittiğini çok açık bir şekilde bilmeye hakkı vardır. Siyasetin iyi bir şekilde yürütülmesi için bilgilendirme çok önemlidir. Bu, çok temel bir değerdir. Bir tesadüf değildir ki, diktatör rejimler, nazi-faşist rejimler, bu bilgilendirmeyi daima mümkün olduğu kadar düşük tutmak isterler. Çünkü halk ne kadar az bilirse onlar için o kadar iyidir. Böylelikle istediklerini rahatlıkla yaparlar. Hâlbuki biz vatandaşlar olarak her şeyi bilirsek olan biteni anlayabiliriz, değerlendirebiliriz, düşüncelerimizi söyleriz ve karar alabilir, demokrasiyi yaşatabiliriz. İşte demokrasi budur. Şeffaflık ve bilgilendirme... Bu hem kendimizin, hem içinde bulunduğumuz topluluğun yararınadır.

Felice Casson'a konuşması ve davetimizi kabul edip bu kitapta yer aldığı için teşekkür ediyoruz. Ve ona Genç Siviller'i sembolize eden spor ayakkabıyı huzurlarınızda hediye ediyoruz. Bu spor ayakkabısı hem postala bir alternatif hem de gençliği, hareketliliği temsil ediyor. Ve müzakere oturumu için Yasemin Çongar, Ömer Laçiner, Hasan Cemal ve Ergin Cirmen'i yan sayfaya davet ediyoruz.

MÜZAKERE OTURUMU: ERGENEKON'U ÇÖKERTMEK MÜMKÜN MÜ?
Yasemin Çongar, Ömer Laçiner, Hasan Cemal, Ergin Cirmen

Yasemin Çongar: Felice Casson'a bir soru sorarak başlamak istiyorum. Konuşmanızda şu vurgu çok ön plandaydı; yargının ve basının bağımsız hareket etmek zorunda olduğu, yargı ve basın bağımsızlıktan hareketle aynı zamanda cesur davranabildiği. Yargı bağımsızlığı garanti altında olmalıdır dediniz. Bununla birlikte parlamentonun da aktif olması gerektiğini ifade ettiniz. İtalya örneği ile karşılaştırdığınıza siyasi irade olmadan böyle bir yapının çökertilmesi mümkün müdür?

“Siyasi irade kesinlikle çok önemli”

Felice Casson: Siyasi iradenin olması kesinlikle çok önemli bir gereksinim. Gerçekten de Gladio ile olan tecrübemiz de bunu gösterdi; ne zaman ki dönemin başbakanı Andreotti benimle istihbarat servislerinin gizli belgeleri konusunda iş birliği yapmaya karar verdi, kısa sürede tanıklık belgelerine ulaşabildik. Ve kolaylıkla bu tip bir yapılanmanın varlığını gösteren ve nasıl çalıştığını anlatan, gizli cephaneliklerin yerlerini gösteren ve kimlerin bu yapıda yer aldığını belirten dokümanlara ulaşabildik. Yani bu olayda ciddi pozitif bir politik irade söz konusuydu. Ama geçmişte İtalya'da da siyasi iradenin pek de olumlu, destekleyici olmadığı çok olay olmuştur. Mesela pek çok konuda önünüze devlet sırrı konur ve ileri gitmeniz engellenirdi. Uluslararası bağlantılı silah kaçakçılığı veya benzer konularda soruşturma yaptığımızda bir yere kadar gelir sonra başbakan ya da istihbarat başkanı bu konuda bir devlet sırrı olduğunu söyler, soruşturmanın son bulmasını ister ve devlet sırrına karşı devam edilemeyeceğini bildirirdi. Benim şansım 1988-1990 yıllarında başbakanın benimle aynı şekilde düşünüyor olmasıydı. Diğer taraftan cumhurbaşkanı Cossiga tamamıyla farklı düşünüyordu. Hatta soruşturmalara engel olmak ve zorluk çıkarmak için çaba sarf etti.

Daha sonraki dönemde, hayatımı değiştirip savcılıktan parlamenterliğe geçtiğim dönemde de biz bazı yapısal değişiklikler gerçekleştirdik. Bazı normları değiştirdik ve devlet sırrı ile ilgili olan yasayı yeniden düzenledik. Daha önce bir sır sonsuza kadar sürebilirken artık devlet sırrları da en fazla 15 yıl saklanabiliyor. Ve yine istihbarat teşkilatlarını daha iyi kontrol etmeyi amaçlayan düzenlemeler yapıldı.

Sonuçta siyasi irade çok önemlidir. Son yıllarda İtalyan parlamentosunun gizli servislerle işbirliği ve saydamlık üzerine değişen anlayışı geçmişte yoktu. Biz mesela hala bazı eski katliam dosyalarının sonuçlarını bekliyoruz. Örneğin 1980'deki önemli bir olayı hatırlatayım; Palermo Bologna uçağı belirsiz bir şekilde bir füze tarafından vuruldu ve denize düştü. Tüm yolcular öldü. Devlet sırrı olduğu için soruşturma ilerleyemedi. Bu olayın sebebini ve kimlerin yaptığını net olarak bilemiyoruz. İtalyan askerleri mi, Amerikalılar mı, Fransızlar mı belli değil.

Bunlar hep siyasi iradenin önemini gösteriyor ki şunu da söylemek gerekir; bu tarz katliamlarda, Gladio, Ergenekon gibi operasyonlarda biz ilgili delilleri gizli istihbarat kasetlerinden arayıp ortaya çıkarmak zorunda olmamalıyız. Açık ve saydam olan bir yönetim, bir siyasi irade olmalı. Bu anlamda gerçeklere ulaşabilmek ve saydamlık çok önemlidir.

Yasemin Çongar: Konuşmayı siyasi irade üzerinden götüreceğiz olursak, ben önce Hasan Cemal'den başlamak istiyorum. Türkiye'de yaşanan son siyasi süreci göz önünde bulundurursak AKP hükümetinin bu iradeyi göstereceğini düşünüyor musunuz?

“Askerin ‘devlet içinde devlet’ konumuna son vermemiz gerekiyor”

Hasan Cemal: Felice Casson İtalya'daki terör eylemlerinin, derin devlet Gladio ile bağlantısını anlatırken, demokrasinin ve hukuk devletinin alanını daraltmak isteyen bir örgütlenmeden bahsetti. Darbe girişimlerine değindi. Bunların hepsi beni kendi gençlik dönemlerime götürdü. 1960'lı yıllarda ben de öğrenciydim. Adı Devrim olan bir derginin sorumlusuydum. Daha doğrusu fedaisiydim. O dönemde devrimci arkadaşlar ile toplandık. Ankara Sıhhiye'de orduyevi önünde bir öğrenci gösterisi yapılması düşünülüyordu. İki taraftan polisin üzerine bomba atılması planlanıyordu. Böylece oradaki kitleyi orduyevine çekerek askeri kışkırtacak ve “Gençlik Ordu el ele, milli cephede” diye slogan atacaktık. Bizim genel olarak amacımız askeri kışkırtmak ve darbeye zemin hazırlamaktı. Sonunda darbe geldi ve hepimizi içeri aldı. O dönemde lider konumunda olan gençleri darağacına götürdü, devrimci gençlerin birçoğunu işkencehanelerden geçirdi. Adeta demokrasinin ve solun üzerinden tankla geçti. Ve sadece orada kalmadı.

Başka darbeler de yaşadık. 1971,1982, 1997... 12 Eylül'de birçok acı şey yaşandı. Ve bugüne geldik. Bugün yaşadıklarımızı küçük Ergenekon diye adlandırıyorum. Cephaneler bulundu. Buradaki bombalar Cumhuriyet gazetesine atılmıştı. Bombayı atan kişiler aynı zamanda Danıştay baskını yapmışlardı. Ve Türkiye'de bir darbe yapma hazırlığı ortaya çıkmış oldu. AKP hükümetine karşı, AKP'nin tasfiye edilmesini öngören bir darbesel sürecin başlangıcıydı. Bu süreç hala devam ediyor. 27 Nisan muhtırasını biliyoruz. Asker internet sitesinde, biz şöyle şöyle bir Cumhurbaşkanı istiyoruz, başka türlüünü kabul etmiyoruz, diyor. Bunun gerisine gittiğimiz zaman 2003 ve 2004 yıllarında darbe tertiplendiğini görüyoruz. Hepsi birbiriyle bağlantılıydı. Bu darbe süreci geçen yıl seçimle bozuldu. Ve AKP'nin kapatılması istemiyle açılan dava bugün yargısal bir darbe süreci haline geldi. Bu süreci Anayasa mahkemesi durduracak mı yoksa devam mı ettirecek, göreceğiz. Bu kapatılma davası demokrasi ve hukuk açısından yaşamsal bir sorundur. Şemdinli çerçevesinde hükümetin geri çekilmesini de içeren tüm bu süreçte bir şey söylemek istiyorum. Türkiye'de ne yapıp edip, devlete demokrasiyi, hukuku getirmemiz lazım. Askerin “devlet içinde devlet” konumuna son vermemiz gerekiyor. Askerin demokrasi içinde olması gerektiği yere oturtulması çok önemlidir. Asker, sivil otoriteye tam anlamıyla tabi olmalı. Türkiye'de asker

her şeyin üstünde bir konuma sahip olduğu sürece Türkiye’de demokrasinin ve hukukun hâkim olması mümkün değildir.

Yargı açısından söylemek gerekirse; yargının bağımsızlığı çok önemli olmakla birlikte yargının, hukukun üstünlüğünü benimsemiş olması gerekir. Aksi takdirde Türkiye’de birçok noktada gördüğümüz gibi her zaman yargının demokrasinin yolunu açmadığını gözlemleyebiliriz. Türkiye’de birtakım güçler, demokrasinin ve hukukun üstünde davranıyorlar, hukukun dışına çıkıyorlar, fakat yargı onlara dokunamıyor. Aynı şekilde medyanın da bağımsız ve hür olması gerekiyor. Ve buradan hareketle demokrasi ve hukukun Türkiye’de yerleşmesi açısından çok büyük açıkları var. Bu bağlamda Şemdinli’yi bir örneklem olarak alabiliriz. Felice Casson’a şunu sormak istiyorum: Yargı bağımsız olsun fakat devletin içinde devlet gibi olanlara dokunamıyorsa bu bağımsızlık mıdır? Eğer yargı, devlet içindeki odakların hukuk dışına çıkmasını engelleyemiyorsa, bu nasıl bir yargı bağımsızlığıdır?

“Bütün kamu kurumlarına yeni kültürleri, yeni nesilleri aşlamak gerekir”

Felice Casson: Devletin kanunsallığı problemine gelince; bu hep bir felsefi sorun olmuştur. Bu devletin değişik pozisyonlarda kendini savunması ve direniş göstermesi ile ilgili bir sorundur. Devlete karşı bir mücadelede bulunmanın değişik cevapları, sonuçları olabilir. Devlet kanunları koyan ve düzenleyen bir yapıdır ve devlet için de en önemli kurallardan biri kendini savunmasıdır. Bu şekilde yönetici bir devlet olamadan düzen kurmak mümkün değildir ama burada önemli olan devletin bu düzeni korurken hangi prensiplerle ve nasıl hareket ettiği. Ben yargı bağımsızlığı konu olduğunda hep bir ümit vardır diye düşünürüm. Anayasal seviyede savcılarının ve yargıçlarının bağımsızlığı garanti edilmelidir ama bu da yeterli değildir. Sosyal, kültürel ve ahlaki bir bilincin oluşması şarttır.

Bu bizde 1948 İtalyan Anayasasında sağlanmıştır. Ama savcılar 70’li yılların sonuna kadar hükümetlerin yaptıkları usulsüzlüklerle, kötüye kullanmalarla hemen hemen hiç ilgilenmemiştir.

Peki, işler ne zaman değişti? Yargı anayasanın öngördüğü şekilde işlemeye başladığında... Bizde 60’lı 70’li yıllarda genç erkek ve kadınlar savcı ve yargıç olmaya başladılar ve beraberlerinde yeni bir kültür getirdiler. Oysa daha önce yargının belli bazı politik sınıflara, zengin üst kesime burjuvaya ait kişilerden oluşan bir yapısı vardı. Bunlar zaten devleti yönetenlerle aynı sınıftan insanlardı. Ama ne zaman yargıya değişik bir kültürden değişik geçmişlerden ve geleneklerden halkı temsil eden yeni nesil genç erkek ve kadınlar girmeye başladı ve işler değişti. Ben kendim bir balıkçının oğluyum ve bunu hiç unutmam. Bu yargıya ve parlamentoya herkesin ulaşabileceğinin bir kanıtıdır. Bütün kamu kurumlarına yeni kültürleri, yeni nesilleri aşlamak gerekir. En başından başlamak lazım evet bu çok uzun bir süreç ve çok da yorucu, onlarca yıl gerekir. Belki de ama vazgeçmemek lazım. Ümitsiz olmamak gerekir.

Yasemin Çongar: Evet teşekkür ederiz, Felice Casson bize demokrasiyi tarif ediyor ve o demokrasi zaten tarife uygun haliyle bizde olmadığı için galiba kafamızdaki soruların cevaplarını bulamıyoruz. Bu noktadan devam edersek, Ömer Laçiner’e sormak istiyorum. Türkiye’de ordunun demokratik sınırlara çekilmesi nasıl sağlanabilecek? Bu süreci siz, küçük Ergenekon soruşturması ve belki büyük Ergenekon’un üzerine gidilmesiyle ne kadar bağlantılı görüyorsunuz?

“Silahlı Kuvvetler’in bazı konulardaki dokunulmazlığına gerçek manada son verilemiyorsa Türk Ergenekon’unu, Türk Gladio’sunu, ortaya çıkarmak mümkün müdür?”

Ömer Laçiner: Bize şöyle bir şey anlatıldı; başka ülkelerin gerek gördüğü NATO'ya bağlı bir örgüt var. Bir Sovyet tehlikesi, bir Sovyet istilası olduğu anda hareket edecek bunlar. Hazırlıklar yapılıyor, bombalar hazırlanıyor, silahlar konuyor, bir yerlere insanlar tayin ediliyor ve isyanlar bekleniyor. Bir süre sonra da deniliyor ki böyle bir isyan gerekmez. Eğer ülkemizde sol bir hareketin iktidar olması gibi bir durum varsa siz bunu önlemek için harekete geçebilirsiniz. Ve böyle de yapıyorlar. Fakat zannediyorum Türkiye'deki hadise 1980'lerle 1990'lardan itibaren konum değiştiriyor. Yani bizzat bu örgütün kendisi de başka boyutlar kazandı. Benim görebildiğim kadarıyla zaten, bu tür örgütlerin suç dünyası ile ciddi bir ilişkileri var. Yani bu örgütün kendisinin illegal olmasının yanında artık bu örgüte alınan insanlar da Türkiye'de gördüğümüz, son dönemden itibaren gitgide suç dünyasından insanlar, suçlular... Açıkça illegal faaliyette bulunanlar, kanun dışı faaliyette bulunanlar ve bundan da gelir elde edenler... Bu insanlarla daha fazla ilişkiye girmeye doğru bir eğilim görebiliyorum. Sonra Türkiye'nin özel koşullarında aynı zamanda bu örgütün kendi özel mali güce sahip olmaya çalıştığını görüyorum. Türkiye'de küçük Ergenekon dediğimiz bu hadisenin öncesinde Yüksekova'da Yüksekova'yı çökertmek dediğimiz şeyler vardı. Ben bir şeyi hatırlatayım. 1990'larda PKK'ya finans sağlıyorlar diye eroin kaçırdığı düşünülen birtakım adamlar öldürüldüğü vakit, bu eroin kaçakçılarının yerine, bahsettiğimiz teşkilatla bağlantılı bir takım başka kaçakçılar geçirilmeye çalışıldı. Bu kaçakçılar elde ettikleri eroinleri Avrupa'da pazarlayamadılar ve o yıllarda İstanbul'da bira fiyatına eroin satıldı. Eroin ticaretinden, silah ticaretinden elde edilen bu paralar askeri araçlarla İstanbul'a getirildi. Şimdi küçük Ergenekon'da dediğimiz beyefendi Kocaeli'ndeydi. Bütün bu paralar, bu eroin ticaretinin geçtiği yerler, bu arkadaşlarımızın bulunduğu yerlerdi. Yani şunu anlatmaya çalışıyorum, suç örgütü ile ilişkinin yanı sıra bir de bir mali güç elde edebilme, kendi hesabına çalışabilecek birtakım kurumlar, şirketler kurma çalışması var. Güvenlik sektörünü ele geçirdiler ve yalanlanmayan bir bilgiye göre (Yeni Şafak yazarı Fehmi Kuru yazdı) "Veli Küçük bilmem ne finans bankasının ortağıdır" diye. Yalanlanmadı. Ben bankanın açıklamasına baktım orda da yok. Zaten bize gelen belgelerde de, yayımlanan belgelerde de Ergenekon'un aynı zamanda mali bakımdan da örgütlenilmesi isteniyor. Yani böyle bir amaçları var, yani etkili medya gücü elde edebilmek, mali güç elde edebilmek. Özetle İtalya'daki soruşturmalar sırasında Gladio dediğimiz teşkilat müstakil bir siyasi güç elde etme, bu çağrı ile ortaya çıkma ve bunun yanı sıra suç dünyası ile iktisadi alanda genişlemeler boyutuna da katılabilmiş miydi, bunu görmüşler mi acaba? Birtakım gizli, gizli de demeyelim açık ihaleler yoluyla aktarılan birtakım fonlara, Silahlı Kuvvetler'in bazı konulardaki dokunulmazlığına gerçek manada son verilemiyorsa Türk Ergenekon'unu, Türk Gladio'sunu, ortaya çıkarmak mümkün müdür?

"Savcı, sosyal, sivil, kültürel, demokratik bir bilinç açısından yeterli olmalı"

Felice Casson: Tabii ki politikacılar, teröristler ve istihbarat teşkilatları hakkında dava açmak kolay değildir. Bu direkt olarak daha önce de bahsettiğim politik gücün ve yasaların üstünlüğüyle bağlantılı bir durum. Yasa parlamento tarafından kabul edildikten sonra, savcı sadece yasaya bağlı ve ona karşı sorumlu olmalıdır. Anayasa ve normal yasalarda soruşturmalarda ilgili bir düzen getirilmişse, o takip edilmelidir. Savcının görevi var olan politikalara karşı gelmek ve adli kovuşturmalarda yapmak değil, var olan yasaları takip etmek ve uygulamaktır. Ancak bir kötüye kullanma, vatandaşların haklarının ellerinden alınması gibi bir durum söz konusu ise savcı duruma müdahale etmelidir. Tabii ki savcı bağımsızsa... Elbette bunu yapabilmek için de savcı sosyal, sivil, kültürel, demokratik bir bilinç açısından yeterli olmalı ve de yasaları uygulayabilecek kapasitede olmalı. Tekrar ifade etmem gerekir ki, öncelikle savcının ilk görevi yasaları takip etmektir.

Yasemin Çongar: Aramıza bir başka hukukçu daha var, Engin Cirmen. Ben sözü ona vereceğim. Kendisi, İtalya'daki örneklerin bizimkine benzemediğini, aralarında çok ciddi farklar olduğunu söyledi. "Felice Casson bütün bunları anlatırken İtalya'da bir kere, bir hukuk devletinden söz ediyor" dedi. Galiba benim görebildiğim kadarıyla da asıl sorun da şu: Demokratik hukuk devleti olabilmemiz için zaten bu gizli yapıyı ortaya çıkarmak ve tasfiye etmek zorundayız. Ama bu gizli yapının tasfiye edilebilmesi sürecinin ilerleyebilmesi için demokratik hukuk devletinin temel bazı kurumlarına, unsurlarına, güvencelerine sahip olabilmemiz gerekir. Yani böylesi bir ikili yapıyla belki de bir tür çıkmazla karşı karşıyayız.

"Türkiye'de devletten nemalanmayan bir sosyalist partiye ihtiyacımız var"

Engin Cirmen: Ben önce Genç Siviller'e çok teşekkür ediyorum. Artık rahatsız olmakla kalmadılar rahatsız etmeye başladılar galiba, öyle hissediliyor. Şöyle bir sloganları da olabilir mesela "demokrasi kurulana kadar vereceğimiz rahatsızlıktan dolayı özür dileriz."

Felice Casson bir hukuk devletinde Gladio ile nasıl mücadele edilebiliri anlattı. Türkiye ise çok farklı. Türkiye tuhaf bir ülke. Ali Bayramoğlu konuşmasında bu örgütlenmelerin bu ülkenin kuruluşunda var olduğunu söyledi. Özellikle bürokrasinin gözeneklerine sinmiş durumda. Asıl sorunumuz bizim budur.

Kapalılık mı, saydamlık mı önümüzdeki sorun? Hayır. Her şey açık. Türkiye tersinden saydamlaştı. 1996'da Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkan Vekili Kutlu Savaş'ın Susurluk raporu Radikal'in ekinde yayımlandı. O kadar hızlı değişiyor ki gündem bunları çok çabuk unutuyoruz. Bu kitap her anti-Susurlukçuya, her derin devletle mücadele edene el kitabı, başucu kitabıdır. Buna her yerden ulaşabilirsiniz. Zamanında Radikal'in ekinde elde edemediyseniz, google'a girin "Kutlu Savaş" diye yazın, okuyun.

Burada ne var biliyor musunuz? Artık hatmede ede cildi bozuldu. Burada devletin Susurluk sürecinden bahsediliyor. Devletin ilgili birimlerinden kimleri öldürdüğü... Mesela burada şu var: Özgür Gündem'in İstanbul Emniyeti tarafından bombalandığı. Hepsini söylüyor. Burada 15-20 isim var. 15-20 isimin, görevi terörle mücadele. Bunlar tarafından nasıl öldürüldüğünü yazıyor. Hadi şimdi gelelim bugünlere. Andıçtan geçilmiyor. Evde şöyle bir baktım, sırf üç tane andıç nedeniyle bir klasör doldu. Andıç dediğimiz olay askerin açıklamasına göre karargâh içi yazışmasıdır. Bu kadar diyorlar. Karargâh içi yazışmalar. İşte sondan bir önceki andıç. O meşhur Andıç'ı 1998'de Çevik Bir imzalamış, daha sonra Cumhurbaşkanı'nın da adı geçmişti. O arada bir de Şemdin Sakık yakalanmıştı. Andıç'ın konusu özetle Şemdin Sakık'ın açıklamaları ne şekilde manipüle edilsin ki Türkiye'de muhalif olan kesim kamuoyu gözünde düşsün. Gaz odalarında alınan aslı olmayan ifadeler gazetelerde çarşaf çarşaf yazıldı. Birçok gazeteci işinden oldu. Ortalık toz duman oldu. Sonra bakıldı ki yok böyle bir şey. Taraf'ta son çıkan andıç mesela. İki bölüm halinde insanlar ve sivil toplum örgütleri. Casusluk yapanlar ve casusluk yapabilecek olanlar. Bizden olanlar ve olmayanlar. Ali Bayramoğlu'nun dediği gibi gözeneklere sinmiş. İnsanlar korkuyor. Kim uğraşacak? İki tane savcı var. Doğan Öz ve Ferhat Sarıkaya. Biri öldürüldü, diğeri öldürülmekten beter edildi. Şimdi Ferhat Sarıkaya hiçbir iş yapamaz. Bir de tazminat davaları da mahkemeler tarafından hüküm altına alındı. Daldan dala atlıyoruz ama birçok husus var önümüzde. Bir hususun altını çizmek istiyorum. Yargı bağımsızlığı diyorsunuz ya, bu olayın yargı bağımsızlığı ile fazla bir alakası yok. Bakın, yargı dediğimiz olay salt iddia, savunma yani savunacaklar ve eğer Ağır Ceza ise, üç tane yargıç. Bu üç tane yargıcın bağımsızlığından bahsediliyor. Hâlbuki asıl olay savcıda bitiyor! Çünkü savcı ancak emrindeki polis ile zanlıları yakalar, bir iki iddianame ile hâkimin önüne getirir. Hâkimin bağımsızlığı önemlidir. Bu kanılara, hakkaniyete göre karar verecektir. Ama hâkimler o dosyaya sanık ithal edemezler. Bu dünyada böyledir. O zaman diyoruz ya, siyasi irade...

Savcı kimdir, kimle çalışıyor? Doğrudan siyasi iradenin adamıdır. Bu hemen hemen çoğu ülkede böyledir. Aslında savcılar tek seferde tevkif edebilir ama böylesi olaylarda kolay

değildir. Çünkü devletin içinde odaklanmış yapılanmayı gene devlet memurları olarak ortaya çıkaracaksınız, bu biraz zor. Şimdi Türkiye’de nasıl olaylar olur? Hukuk devleti falan bunları bir tarafa koyalım. Siyasi iradeye gelelim. Susurluk davası açıldı mı? Orada mahkeme oldu. Ama savcı o kadar getirebildi. O arada ne oldu? Dosya kaybedildi, biliyorsunuz ışıkları yaktık söndürdük, büyük bir faaliyet oldu. Mesut Yılmaz hükümetine bir baskı oldu. Yani ortada konuşulacak tek şey var, o da siyasi irade.

Türkiye’de tersinden bir saydamlık var. Yıl 1974, Genelkurmay Başkanı Orgeneral Semih Sancar, Başbakan Bülent Ecevit. Türkiye’nin belki de en “sol” haliydi o sıralarda. Semih Sancar gidiyor Bülent Ecevit’e ve “Sayın Başbakan çok paraya ihtiyacımız var, örtülü ödeneği bize verin.” diyor. Bülent Ecevit “Bu kadar parayı veremem, bütün örtülü ödeneği istiyorsunuz” diye yanıt veriyor. Örtülü ödenek dediğiniz de yasal bir şeydir. Bülent Ecevit veremem diyor, Semih Sancar vereceksiniz diyor. Çünkü bizim gölge ordumuz var, diyor. Gölge ordu olarak değerlendiriyor. Yasalarda bu var diyor, bunu Orgeneral söylüyor. Ve çok şaşırırım diyor Bülent Ecevit. Peki, bugüne kadar ne yapıyordunuz diye soruyor Bülent Ecevit. “Amerika Birleşik Devletleri’nden sağlıyorduk” yanıtını alıyor. Bunun ne olduğunu zamanın başbakanı bile bilmiyor. Herkes biliyor bunu tekrar söylemeye gerek yok.

Ali Bayramoğlu’nun yazıları var, başka yazılar var. Bana göre en çarpıcısı İsmet Berkan’ın 5 Aralık 1996 günkü makalesi. Susurluk’tan hemen sonra yazılmış olan bir yazı. Diyor ki “Bu strateji yani çapsal strateji 1992 yıllarının sonlarında Milli Güvenlik Kurulu’nun gündemine geldi.” Bu satırların yazarının yani İsmet Berkan’ın gördüğü MGK dokümanında kurulacak organizasyonun şeması ve bu organizasyonda görev alacak kişilerin isimleri yer alıyordu. Bu isimler arasında Abdullah Çatlı da yer alıyordu. Örgütte özel timden polisler bazı askerler ve Çatlı’nın bazı arkadaşları yer alacaktı. Milli Güvenlik Kurulu Başkanı, Cumhurbaşkanı, Başbakan, Adalet Bakanı, Milli Savunma Bakanı, öbür taraftan da askerler var. Yani askeri ve sivil kanadı var. Bunlar müthiş şeyler. Bunu herkes gibi savcılar da okuyor, öyle duruyor orada. Hiçbir nezaretten geçmiyor, geçemez zaten. Dediğim gibi, dokulara işlemiş. Böyle bir sorunla biz Türkiye’de karşı karşıyayız. Tekrar soruyorum. Ne yapmalı? Mesela Ergenekon meselesi böyle bir olay. Artık bu kapatma davasının bir karşılığı mıdır değil midir? Oralara girmek istemiyorum. Ama tabii orada suç ilişkileri olmaz olur mu? Bütün aktörler, mesela Veli Küçük. Veli Küçük’ün ne olduğu Susurluk’tan belliydi zaten. Veli Küçük oradan çıktı. Susurluk’ta ifadesine başvurulamayan tek adamdı. Son derece önemli bir olay. Ama AKP bunu yapamaz. Bir kere Türkiye’de bir ilkin başarılması lazım. İş zor, başarılması gereken de zor. Türkiye’de doğru dürüst, devletten bağımsız, devletten nemalanmayan bir sol, sosyalist partiye ihtiyacımız var, bu çok açık. Bunun gücünü yalnızca halktan alması lazım, devletten değil. Merkez partisi diye ağızlarına alırlar ya, illa hiç ağza alınmayacak. Referanslarını asla ve asla kendinden almayacak. Evrensel hukuktan alacak. Türkiye’de ancak böyle bir yapı başarıya ulaşır diye düşünüyordu. Biraz uzattım. Bir sorum olacak, İtalya’da savcılıktan geliyor kendisi yanılmıyorsam. İtalya’da savcılarının durumu nedir? Yani bir savcı tamamen bağımsız mıdır? Kolluk gücüyle tamamen iktidar sahibi misiniz? Bakanlık ile ilişkiniz nedir? Bir yargıçtan teminat açısından farkınız var mıdır?

“Savcıyla güven işbirliği içinde çalışacak bir adli polis ekibi olması şart”

Felice Casson: İtalya’da yargı kurumu savcılar ve hâkimlerden kurulu... Savcılarının soruşturmalar yaptığı ve yargıçların savcılarının sunduğu delillere göre mahkeme duruşmaları yapıp hüküm verdiği ve cezaları onadığı bir sistem. Savcılar ve hâkimler yargının parçalarıdır. İtalyan anayasası savcılarının her türlü politik güç; parlamento ve hükümete karşı tam bağımsızlığını garanti eder. Savunma Bakanlığı sadece personel bulma, gerekli araçları temin etme gibi bir organizasyon yetkisine sahiptir. Elbette iyi bir organizasyon, davaların yürütülmesi ve soruşturmaların iyi yapılabilmesi için çok önemlidir.

Savcıya aynı zamanda adli polis de bağlıdır. Soruşturma yapan polisler resmi olarak cumhuriyet savcısına bağlıdır ki savcının emrine göre hareket ederler. Savcılar teoride bu konuda bağımsızdır. Ama pratikte devlet polisi ve jandarmayla ilgili olan yerlerde bunların komutanlarından aldıkları yazılı yani resmi olmayan emirler söz konusu olur ki bunlar soruşturmaları olumsuz etkilerler... Mesela daha önce bahsettiğim katliamla ilgili faşistlerin etkisine ait kanıtlar bulunsa da jandarma genel komutanlığının ve istihbarat servislerinin müdahalesi ile delil karartmalar oldu yani gerçek sorumlular açıklananlar değildi. Daha sonra biz jandarma ve istihbarat servislerinin sorumlularının verdikleri emirlerle ilgili kanıtları bulduğumuzda, bir jandarma komutanına, istihbarat servisi albayına dava açtık. İstihbarat servisi başkanları da suçlu bulundu. Bundan anlayacağımız, süreçler savcının elinde gözüксе de çok dikkatli davranmak gerektiğidir. İşte bu yüzden de savcıyla güven işbirliği içinde çalışacak bir adli polis ekibi olması kesinlikle şart. Anayasada savcılarının ve yargıçların bağımsızlığının üstünlüğü vardır. Çünkü davaların bağımsız ve otonom yapılabilmesi için savcılarının bağımsız bir şekilde özgürce kanıtlarını sunabilmesi ve davayı özerk bir şekilde başlatabilmesi gerekir. Yoksa adaletin sağlanması mümkün olmaz. Bu durumda hem soruşturma faslı hem de yargı kısmı çok önemlidir. Türkiye’de yaşanan zorluklara gelince hatırlatırım ki İtalya’da da on yıllar boyunca benzer sorunlar yaşandı. Katliamlar yaşandı. Terörist eylemler gerçekleştirildi. Askeri güçlerin ve istihbarat servislerinin politikaya müdahaleleri oldu. Ama şunu da hatırlamak lazım ki 60’lı 70’li ve 80’li yıllar boyunca demokratik süreçler ve davalar sonucunda önde gelen partilerin liderleri hakkında soruşturmalar yapıldı ve bazı liderler suçlu bulundu. Ama bu sadece bağımsız savcı sayesinde değil kamuoyu ve seçmenlerin desteği sayesinde gerçekleşti.

“Ergenekon konusunda karartma uygulayan bir medyayla karşı karşıyayız”

Yasemin Çongar: Türkiye’de bu durumdan çıkış yok gibi gelse de Felice Casson’u dinleyince insan etkileniyor ve iyimser bakmak istiyor. Şimdi konuştuğumuz konuları kısa kısa geçerse; dönüp dolaşıp askerden söz ediyoruz. Dokunulmazlık sürüyor. Ve dokunulmazlık sürdüğü sürece bu işin sonunu getiremeyeceğimiz açık. Darbe planladığı kesinleşen Sarıkız, Ayışığı’na ilişkin darbe günlüklerini hatırlarsanız bunlarla ilgili olarak bir yargı sürecinin başlayıp başlamayacağı çok şüpheli. Sözü Ordu’dan Yargı’ya getireyim. Alper Görmüş’ün iftira atmadığı, sahtecilik yapmadığı gerçek bir günlüğü yayınladığı emniyet raporuyla ortaya çıkmış. Bir darbe planlandığı ortaya çıkmışken, hâkim, bunun belgesi olan CD’yi mahkeme tutanağına geçirmek istemediği, dokunmak istemediği için alel acele beraat kararı veriyor. Beraat eden arkadaşımız temyize gitmek durumunda kalıyor. Bizde böyle şeyler yaşanıyor. Yargı böyle bir yargı.

Böyle bir ortamda medyanın da rolü önemli. Medyanın bilinenleri yazmama veya bilinenleri yazma biçimi... Ergenekon soruşturması sürerken Ergenekon konusunda karartma uygulayan büyük gazeteler, böylesi bir medyayla da karşı karşıyayız, ya da büyük medyayla.

Yine ilk baştaki soruma dönelim. Bir yanda hiçbir zaman tam iktidar olmasına bu çerçevede izin verilmeyen, daha da zayıflatılan, kapatma davalarıyla karşı karşıya bırakılan ve halktan aldığı güçlü destek yeterli bir cesarete ve iradeye dönüşemeyen bir siyasi hükümet... Diğer yanda aslında siyaset kurumu deyince ilk aklımıza gelmesi gereken, Felice Casson’un da söylediği gibi parlamento... Parlatonun da bu sürece ne kadar sahip çıktığı çok büyük bir soru işareti. Parlaton içindeki siyasi partilerin bir bölümünün - ana muhalefet partisinin- siyasi partiden ziyade bir devletin bürokratik aygıtı gibi çalıştığı bir ülke Türkiye.

Şimdi bu tabloda bizim çıkış yolumuz nedir? Hangisi size daha uygun görünüyor? Hangisi üzerinden yürünebilir ve küçük Ergenekon ilerleyebilir mi?

“Siyasal irade gösteremezse bu darbe süreçleri bir süre sonra AKP’nin de defterini dürer”

Hasan Cemal: Türkiye’de mevcut hükümet -AKP hükümeti- eğer demokratikleşme reformları konusunda gerekli siyasal iradeyi gösteremezse, hukuk reformu konusunda gerekli siyasal iradeyi gösteremezse, yine bu büyük olsun küçük olsun Ergenekon’lar, bu darbe süreçleri bir süre sonra AKP’nin de defterini dürer.

İlk olarak; Başbakan Erdoğan eğer gereken siyasal iradeyi bu konuda reform yaparak göstermez ise ve demokratik mekanizmaları güçlendirmez ise siyaseten kendi defterini uzun olmayacak bir zaman içinde dürer. Türkiye’de darbecilere dokunamayan yargı, yargı değildir. Darbecilere dokunamayan hukuk, hukuk değildir. Bunun için de Türkiye’de siyasal iradenin kendi ağırlığını belli etmesi lazımdır. Nitekim bu konuyu Şemdinli’de sergileyememiştir. Bunu Şemdinli’de sergileyememiş olması zaman içinde bu çarkın kendisini de yok edebilecek tarzda işlemesine yol açmıştır.

“AKP Ergenekon’u bünyesinde barındıran güçlerle uzlaşma peşinde”

Ömer Laçiner: Ben galiba AKP’nin burada Ergenekon’u bünyesinde barındıran güçlerle uzlaşma peşinde olduğunu düşünüyorum. Onlarla mücadele etmek gibi bir kararlılığı yok. En iyi şekilde nasıl mücadele ediliri müzakere ettiğini düşünmüyorum. Benim anladığım kadarıyla başından beri bu güçlerin ortadan kalkması değil bu güçlerle uzlaşma yapılmasını savunuyor. Türkiye’de solun önemli bir kısmı -halk parti solunu kast etmiyorum- devlet, siyasi iktidar dediğimiz şeyin, birtakım karanlık noktaları olduğunu, karanlık birtakım şeyi yedekte tutması gerektiğini bilirler. Ya da buna inanırlar. Güç sahibisiniz. Eğer rejim kuruyorsanız bir şey yapıyorsanız, devletin legal güçleri ve imkânları vardır. Bunları kullanırsınız. Ama bir yerde karanlık birtakım şeyleri de bulundurmalıdır, denir. Açıkça ifade edilmese bile insanların buna inandığını biliriz. Bu durum tabii ki yelpazenin sağına doğru gittiğinizde çok daha fazlaşır. Türkiye solu, zannediyorum tüm deneylerden sonra eğer gerçekten demokrasi konusunda samimi ise en azından birtakım güçlerin, karanlık işlerin, illegal vasıtaların da kullanıldığı mekanizmalardan kesinlikle kendini sıyrabilmelidir. Bu konuda epey bir adım atıldığını zannediyorum. Çünkü devletin illegal güçlerinin bu memlekete verdiği zarar çok yönlüdür. Türkiye solu bu devlet uygulamalarının ağır kurbanlarını verdi ve muhatabı oldu. Türkiye’nin merkez sağ her zaman için bunları bildi. Türkiye’de böyle güçler, dolayısıyla organizasyonlar vardır. Bu organizasyonlar bir şekilde işlerini yaptı. Bazen uzlaşma yoluna gittiler. Mesela Susurluk ortaya çıktığında Necmettin Erbakan’ın tavrını hatırlayalım. O sıradaki partilerden herhalde en az bu işlerle ilgili olan Erbakan’ın partisiydi. Devletin bir diğer tabirle illegal karanlık güçlerin sıkıştığını gördüğü bir noktada, tuttu onlara yaranmak için uzlaştı. Bunlar glu glu dansı yapıyorlar, dedi. Bunu dedi onu dedi, üstünü örtmeye çalıştı. O üstünü örtmeye çalıştığı güçler, uzlaşmaya layık birisi olarak görmedikleri için, tenezzül etmedikleri için onu da devirdiler. Bugün AKP çok farklı davranmıyor. AKP’de böyle bir ”ben bu karanlık, bu demokrasi dışı odağı hazır fırsat bulmuşken temizleyeyim” kararlılığı içinde hareket etmiyor. Ve belki de problem de burada. Bence her şeyden önce Türkiye toplumu siyaset ve kendisinin siyasetteki rolü hakkında kendisini yeniden bilinçlendirmelidir. Onun için Türkiye’de gerçekten şimdiye kadar hiçbir partinin, ne sağ, ne sol partilerin Türkiye toplumuna vermediği bir demokratik bilinç kampanyası açılmak durumundadır. Eğer benden bir tavsiye istiyorsanız, parti kurmaktan, bilmem ne yapmaktan ziyade Türkiye toplumunun siyasi algısını bilincini değiştirebilecek çok geniş, sabırlı bir kampanya yapılmalıdır.

“Küçük değil sivil Ergenekon”

Ergin Cirmen: Buna küçük Ergenekon demek istemiyorum, bu aslında sivil Ergenekon. Şu anda askeriyeden kimse yok, hep emekli askerler var. Asıl bunun yeri askeriyenin çalışan

kanadı. Buraya ulaşır mı? İşte bu siyasi kararlılık ister, özgür mücadeleyi göze almak ister. Onun için güçlü bir siyasal yapının olması gerekir.

Bir şey daha söyleyeyim, Türkiye'deki Kürt sorunu en önemli sorun. Demokratikleşmeyi, normalleşmeyi engelleyen bir sorun. Şimdi her yerde iki taraftan da her gün cenazeler kalkarsa, tepelerden her gün insanların üzerine bombalar iner ise orası normalleşemez. Normalleşemeyen yerlerde demokrasi olamaz. Demokrasinin olmadığı yerlerde de Ergenekon'lar ve Susurluk'lar olur. Yani çok başlı bir olayla karşı karşıyayız.

Bir konuda özellikle dinleyici arkadaşlara bir şey söylemek istiyorum. Mehmet Ağar Susurluk kod adlı suç ilişkilerinin simgesidir. Mehmet Ağar siyasete soyunmuştur. Öyle bir siyasal yapımız vardır ki bizim neredeyse orta sağın lideri olacaktı. Zaten başbakanlığı amaçlıyordu. Fakat büyük bir beceriksizlikten dolayı bu iş olmadı. En korktuğum olay benim oydu. Mehmet Ağar tipindeki bir insanın başbakan olması. Hiç olmayacak bir şey değil! Başbakan olabilirdi de. Dikkatinizi çekmek istediğim nokta; nihayet milletvekili seçilemedi ve şu anda Yargıtay 8. Ceza Dairesi'nde yargılanıyor. Bu davanın büyük bir dikkatle ve titizlikle dışardan izlenmesi lazımdır. Ben tabii ki karar vermeden tırnak içinde "adil yargıyı" etkilemeden konuşuyorum burada. Bir dava açılmıştı İstanbul DGM'de, hani bir mahkumiyetler çıkmıştı gazetelerde. O davanın iddianamesine ve o davanın kararına baktığımızda aslında örgütlenmenin başında Mehmet Ağar olduğu söyleniyor. İddianame ve karardan bahsediyorum, bunlar kesin karar. Neden yargılanamadı? Yargıdan falan değil. Milletvekili olduğu için. Bizim hukukumuzdaki o çarpık dokunulmazlık düzenlemesi nedeniyle bugüne kadar dışarıda kaldı. Nihayet şimdi yargıya gelecek. Bunlara bizim fevkalade dikkat etmemiz gerekir diyerek sözlerimi bitiriyorum.

Yasemin Çongar: Genç Siviller sempozyumu dinlemeye gelenlerin de buradaki konuşmacılara sorular sorabilmesini istiyor. Onun için, önce Felice Casson'a söz veriyorum, sonra lütfen sorularınızı iletiniz.

"Gladio beyindir, en gizli yönetim merkezidir"

Felice Casson: Bazı noktalara açıklık getirmenin faydalı olacağını düşünüyorum. Gladio özenle seçilmiş çok dar, işlevsel bir yapıdır. Zaten çok genişlememesi ve birden fazla hedefle uğraşmaması gerekir. Çünkü çok gizli kalmayı başarmalıdır. Eğer çok yayılırdı kişi bazında, sayı bazında ve özellikle illegal ve mafya tipi suç örgütleriyle direk bağlantıya girseydi çok daha önce ortaya çıkartılırdı. O yüzden bu yapının tam olarak ne olduğunu iyice anlamamız lazım. Bu özel seçilmiş ve işlevsel bir yapıdır. Her zaman aynı kalmaz, zaman içerisinde değişime uğrar. Bu amaçları için de geçerlidir. Öncelikle Sovyet ve komünizm tehlikesine karşı iken daha sonra iç siyaseti kontrol amacına dönüşmüştür. 80'li yılların sonunda yine yapısal bir değişiklikte üçlü bir teşkilata dönüşmüştür. Bir tanesi çok daha fazla insanın katılımı olan Yeşil Gladio, biri daha kısıtlı olan Sarı Gladio ve bir diğeri de sadece merkezi içeren ve hiç kimsenin hiçbir şekilde ulaşamayacağı en gizli olan Kırmızı Gladio... Böylelikle hem İtalyan Gladio'su hem de benzer yapıların zaman içerisinde şartlara uymak için yapısal değişikliklere gittiğini söyleyebiliriz. Bu yapının benzer diğer yapılarla, özellikle mafya tipi organize suçlarla ilişkilerine gelecek olursak, başka bir şey hatırlatmak isterim. Ben öyle düşünüyorum ki -hatta bundan eminim- benim İtalyan dokusu diye adlandıracağım bünyenin içinde pek çok yapı vardı. Bunların kimisi gizli istihbarat teşkilatları ile kimi direkt yöneticileri seviyesinde politik partilerle bağlantılıydı. Bu durumda bir ana işlev merkezi olan çekirdek örgüt Gladio vardı. Ama bunun dışında savunmayla ilgili yapılar; askeri istihbarat örgütü, milli istihbarat örgütü ve de harici örgütler; birtakım faşist yapılar vardı. Gladio'nun en üst yöneticileri bütün bu dâhili ve harici birimlerle bağlantılıydılar ve de hepsini değişik amaçlarla kullanıyorlardı. Örneğin askeri harekâtlar, politik provokasyonlar, sabotajlar,

eylemler... Aslında çok geniş ve yayılmış bir yapı vardı. Gladio bu geniş yapının en gizli ve en önemli kısmıydı, diğer deyişle beyniydi ve 40 yıl boyunca gizli kalmayı başarmış son derece önemli bir kısmıydı. Gladio, istenilen belirli bir amaç için müdahaleleri organize eden ve diğer yapılar gibi kolay ortaya çıkarılmayan ama onları kullanan en gizli yönetim merkezidir. Hiç kimsenin hiçbir şekilde bilgisi olmaması gereken çok iyi bir sır olarak saklanan yapıdır.

Bazı gözlemlerimden yola çıkarak hukuk ve yasal haklar üzerine bir özet yapmak gerekirse şunu hatırlatayım; kendim savcıyken yasaların üstünlüğünden bahsetmek ve buna saygı duyulmasını beklemek zor bir şeydi. Daha sonrasında da yeni başbakan Berlusconi geldiğinde yasaları kendisi ve grubu lehine değiştirmeye başladı. Yasalara saygı göstermeliyiz ama peki yasa nedir? Hukuk nedir? Bu açık bir şekilde ortaya konmalıdır çünkü yine hatırlamak gerekir ki Berlusconi savcılara ve kendine çıkar sağlayarak başkalarına rüşvet vererek suç işliyordu. Yeni hükümet geldiğinde davalar hızla kapanmaya başladı ya da yasalarda değişiklik yapılıyordu. Ve şimdi biz bu yeni yasalara uymak zorundayız. Ama hukuk sadece o an güçlü olanın, hükmedenin kendisi için kullandığı bir şey olamaz. Hukuk genel yasaların üstünde çok daha üstün bir değerdir. Bu konuda Fransız düşünür Montesque'nun sözü geliyor aklıma: Bir şey sadece kanun olduğu için doğru değildir ama doğru olduğu için kanun olmalıdır. Bu şekilde düşünüldüğünde bu değerler halka; vatandaşların haklarına hizmet etmelidir ve bizim hukuk referansımız bunlar olmalıdır.

Bu değerlere anayasada yer verilmeli ve bunlar hem parlamentoların hem yargının hem de basın ve vatandaşların davranışlarını düzenlemeli. Bu yüzden tek tek yasaları birer vasıta olarak düşünmeli ama bu yasaların üzerinde bir üst hukuk anlayışını kabul etmeliyiz.

Yasemin Çongar: Çok teşekkür ediyoruz. Felice Casson'un son söylediğini biraz daha genişleterek hem şimdi hayata geçirmek için, hem İtalya deneyiminden istifade edebilmemiz için şimdi sorulara geçelim.

Ergenekon operasyonunu Türkiye’de yürüten savcı Zekeriya Öz’le karşılaşsaydınız ona ne derdiniz? Ergenekon’un arkasında ABD’mi var? Gladio’nun, sivil toplumun içinde, medyanın içinde, toplumun değişik kesimleri içinde uzantıları var mı?

MERAK ETTİĞİNİZ SORULAR VE CEVAPLARI

Neslihan Gümüřçü: Benim sorum Yasemin Çongar’a olacak. 1996’nın sonlarında 1997’nin başlarında bir yazınız vardı. Amerika Birleşik Devletleri’nin Refah Partisi’ni istemediğini, partinin bu anti- Amerikanist çizgisiyle devam edilemeyeceğini; Korkut Özal, İlhan Kesici, Lütfullah Kayalar vb. akılların temsiliyle ortaya çıkarılacak bir orta yol partisiyle devam etmenin daha doğru olacağını ifade etmişsiniz. Bir nevi AKP’nin çizgisine yakın bir çizgiden bahsediyordunuz. AKP’nin ABD ile uyumluluğu sizin kanaatinize göre bir veri olarak yanı başımızda duruyor. Fakat Ergenekon da hükümeti terbiye etmeye, eğer edemiyorsa devirmeye yönelik bir yapılanma. Ergenekon yapılanmasının arkasında ABD’nin bir kanadının, desteğinin olması kaçınılmaz. Bu kanat kimdir ve Türkiye dış politikalara nasıl bir vizyon biçiyor?

Yasemin Çongar: Ergenekon’un arkasında ABD’mi var diye özetlenebilir sorunuz. Açıkçası bilmiyorum. Ama bana görüldüğü kadarıyla, Ergenekon sadece toplum düşmanı bir örgüt değil. Dünya düşmanı bir örgüt gibi de gözüküyor. Gerçekten Türkiye’yi dünyadan koparmaya çalışan bir örgüt gibi de gözüküyor. Başta Avrupa Birliği ve Avrupa’dan ama ABD’den de diğer ülkelerden de. Tamamen içine kapanmak, içine kapanmacı bir yapı gibi. Benim izlenimim bu.

Ahmet Parlak: Bütün gazetecilerin ortak bir sorusu var Felice Casson’a. Biliyorsunuz Türkiye’de bir Ergenekon soruşturması yapılıyor. Sürekli bu soruşturmaya atıf yapılıyor. Bu soruşturmayı da Zekeriya Öz adında bir savcı yürütüyor. Siz bu Gladio soruşturmasını yürüttünüz. Türkiye’deki Ergenekon soruşturmasını yürüten savcı çok genç birisi, çok fazla ortalığa çıkmıyor, çok fazla kimseyle konuşmuyor, hakkında çok az şey biliyoruz. Türkiye’nin bir de hikâyesi var. Onun gibi bu şeye cesaret eden daha önceki savcı öldürüldü, bir tanesi meslekten atıldı. Düşenin halinden en iyi düşen anlar. Tüm dünyada zaten Gladio operasyonu yapılan kaç ülke var kaç savcı var? Ergenekon operasyonunu Türkiye’de yürüten savcı Zekeriya Öz’le karşılaşsaydınız ona ne derdiniz?

Felice Casson: Kesinlikle yasalara saygılı olmalı; hiç bir konuda kesinlikle hata yapmamalı; yoksa soruşturma iyice güçleşir ve komplike hale gelir. Ama ilk öncelik yasalara saygılı olmak. Ve bir şey daha önemli tabii ki: Yargının ve diğer savcılarının rahat çalışabilmesini

sağlayacak ortak güvenli bir ortam hazırlamak. Bu, savcının kendisine de koruma sağlayacaktır. Ayrıca doğru kurumlarla irtibata geçmek ama bu konuda Türkiye'nin yapısını detaylı bilemiyorum. Parlamenter seviyede yetkili organlar varsa onlarla irtibatta olmak ve soruşturmanın safhalarını paylaşmak. Bunlar bazı önemli noktalar ama bende de bütün problemleri çözecek sihirli bir formül yok elbette, olması da beklenemez... Tecrübelerim gereği bu kadarını söyleyebilirim...

Erkan Şenocak: Sayın Felice Casson'a iki kısa sorum var. Birincisi Amerika'nın desteğiyle kurulan ve Avrupa'nın başka ülkelerine de yerleşen bu Gladio'ları kendi ülkesindeki Gladio'yu çökerttiği sırada, bizim Gladio'muz ile kendi ülkesindeki Gladio arasında bir bağlantı saptadı mı? Saptadıysa bu konu hakkında bir girişimde bulundu mu? Veya siyasilere bunu ilettiler mi? Gladio'nuzu çökerttikten sonra Amerika'ya bunun hesabını sordunuz mu? Diğer sorum ise Türkiye'deki Ergenekon operasyonuna baktığınızda bu soruşturma illegal bir yapılanma üzerinde gidiyor ve şu anda sivil boyutundan, küçük Ergenekon'dan bahsediyoruz. Eğer bu sorunlar yargı önüne çıkarılmazsa Türkiye'ye nasıl bir zararı dokunur? Yani yarıda bırakılırsa hem hukuki anlamda hem de Türkiye'nin geleceği anlamında ne gibi zararı olur?

Felice Casson: Bizim ulaştığımız belgeler CIA'in sadece gizli faaliyetleri değil. İtalyan sağ partilerini de destekledikleri ve finanse ettiklerini gösteriyor. Bu sadece İtalya'da değil bütün Batı Avrupa'da gerçekleşiyordu ve en azından Berlin duvarının yıkılmasına dek de süren bir durumdu bu. Türkiye ile ilgili bağlantılar için kesin olarak söyleyebileceğim şey, Sovyetlerle sınırı olan bütün batı devletlerinin bu tarz yapıları içerdiği. Direkt Türkiye'ye özgü belgeler hatırlamıyorum. Ama şunu söyleyebilirim ki NATO içerisindeki devletlerde benzer gizli servisler ve buna bağlı yapılar arasında ortak eğitim faaliyetleri gerçekleştiriliyordu. Ve bu ortak eğitim çalışmalarına muhakkak Türkiye de katılıyordu. Diğer soruya gelince eğer böyle bir araştırma bloke edilirse çok genel bir seviyede kalırsa bu devlet içindeki yaşanmış olanların çözülmemesi, anlaşılabilmesi demektir. Herkesin bu suçlamaların gerçek olup olmadığını bilmeye hakkı olmalıdır. Bunlar sonuna kadar araştırılmalı ki tüm şüpheler ve gerçekler ortaya çıksın. Bu tarz yapılar demokrasi için tehlike teşkil eder. Bu konuda tam bir bilinç oluşması için soruşturma kesinlikle sonuna kadar götürülmelidir.

Hasan Matur: Gladio İtalya'da bitti denilebilir mi? Gladio sadece asker, polis, suç örgütleri, devletin içindeki bir takım gözeneklerden mi oluşuyor yoksa bunun dışında sivil toplumun içinde, medyanın içinde, toplumun değişik kesimleri içinde uzantıları var mı?

Felice Casson: İtalya'da 1992'de Başbakan Andreotti döneminde bizim Gladio'yu resmen ortaya çıkarmamızla bu yapının resmen çözüldüğünü ve feshedildiğini söyleyebiliriz. Ama buna benzer başka yapılanmaların olmadığını söyleyemeyiz. Daha önce de söylediğim gibi bu tarz oluşumlar kendilerini reforme eder ve yeni şekillerde tekrar oluşurlar. Bu konuda tıbbi bir terimi kullanmak gerekirse kanser gibidirler; kanserli tümörler gibi zamanında ortaya çıkarılmazlarsa bütün vücudu sararlar. Bir kere ortaya çıkarılıp yeniden benzer başka tümörlerin oluşumu engellenmeli. Gladio içerisinde çok farklı kategorilerden pek çok insan yer alır. Hatırlatmak istediğim başka bir nokta da şu; Başbakan Andreotti'nin izniyle askeri gizli servislerin dosyalarını incelemeye gittiğimde bazı klasörlerin kayıp olduğunu gördük ki bunlar en tehlikeli olan ve aşırı uç faşistlerle alakalı olan dosyalardı. Bazı bilgilere ulaşabildik ama dosyalar boştu. Soruşturmalarda tanıklık yapanlarla ilgili de bir kaç isim ve birkaç cümleden başka bir şey yoktu.

Ferhan Demir: Siyasal erkin çok kuvvetli olmasından bahsetti Sayın Casson. Türkiye’de şu an AKP’ye karşı bir kapatma davası var. Bu erkin kuvvetini etkiler mi? İki güç arasında bir çatışmaya neden olur mu? Bu dava Ergenekon soruşturmasını nasıl etkiler?

Felice Casson: Çok derinlemesine Türkiye’deki durumu bildiğimi söyleyemem. Ama İtalya’daki geçmiş tecrübelerle ilgili bir şeyler söyleyebilirim; daha önceki konuşmamda da söylediğim gibi bizde aşırı sağ, Nazi, faşist politikacılar vardı, Ordine Nuovo gibi. Anayasadan temel alan ve halen yürürlükte olan bir yasaya göre her türlü faşist organizasyon, hareket ve parti yasaktır. Faşizmle alakası bulunan partilerin feshini öngörür. Bu şekilde 70’li yıllarda Ordine Nuovo ve Guardia Nazionale gibi partiler İçişleri Bakanlığı tarafından kapatıldı.

Ama tabii ki bu olayın resmi kısmıydı ve problemi çözmedi. Faşizm problemi devam ediyor. Çünkü uygulama sadece yapısal bir önlem sağlıyor. Yeni bir parti kapandığı gibi bir yenisi açılıyor. Aslında problemin teşhisi ve çözümü oldukça güç. O yüzden ancak kesin kanıtlar üzerinden hareket edilmeli ve tek tek şahısların suç işleyip işlenmediğine bakılmalı ve işlenmişlerse ceza mahkemelerinde davaları görülmeli ve de gereken cezaya çarptırılmalı. Bu şekilde parti kapatılmasının bir çözüm olduğuna inanmıyorum.

Son olarak Türkiye’de ki durumu da göz önünde bulundurarak Fransız düşünür Voltaire’in bir sözünü anımsatayım: “Ben kendi özgürlüklerime karşı olanların bile hakkı için savaşmak isterim, çünkü herkesin ve her görüşün kendini ifade etme özgürlüğü savunulmalıdır.” Bence demokrasinin kriteri budur, tek kabul edemeyeceğimiz durum şiddet kullanımı ve terörizmdir. Bu bütün yasaların, anayasaların öngörmesi gereken tek istisnadır. Şiddet ve terörizm önlenmelidir. Bizim oluşturmamız gereken demokraside şiddet içermeyen tüm düşünceler özgür olmalı ve bizden farklı düşünenlerin ifade özgürlüğü de garanti altına alınmalıdır.

Yasemin Çongar: Felice Casson’a tek tek soruları cevapladığı için teşekkür ediyoruz. Cevaplarının bir bölümünde kültürün değiştiğini yargıya daha genç insanların, kadınların, farklı kültürden, halktan gelen insanların girdiğini söyledi. Onlar yargı mensubu oldu. Biraz da bu sayede Gladio’nun kökü kazınabildi İtalya’da. Ben de bu oturumu bir balıkçının oğlunun tavsiyesinden yola çıkarak bir dilekle kapatmak istiyorum. Galiba Türkiye’de hukuk fakültelerinin yolunu daha fazla genç sivillerin tutması, bizim de kendi derin devletimizden kurtulmamızın yolunu açacak.

Türk Gladio'su, soğuk savaş şartlarını görmüş olan bu yapı, Teşkilat-1 Mahsusa geleneğiyle yani 'bu memleketi sokakta bulmadık' sloganının altına oturmuş o eylem kalıbının dayandığı zihniyetle bir izdivaca gitmiş, çiftleşmiş. İşte ürünlerinden bir tanesi bugünkü Ergenekon.

İTTİHATÇILIK GELENEĞİ TÜRKİYE'DE HİÇBİR ZAMAN BİTMEDİ! **Cengiz Çandar**

En başta şunu söylemek istiyorum; herkes bu toplantı için Genç Siviller'e teşekkür borçlu. Bugün Genç Siviller'in doğumunun aşağı yukarı ikinci yılında "Gladio" soruşturması başsavcısıyla, bizleri burada buluşturmaları başlı başına anlamlı. İtalya örneği birçok kuşak için özellikle bizim kuşak için de her zaman ilginç olagelmıştır. Çünkü Gladio, bir tür "derin devlet" faaliyetinin üstüne gidilen, ortaya çıkarılıp yaptırma maruz bıraktırılan başarılı işlemin adıydı. Bu yüzden İtalya örneği her zaman önemliydi. Türkiye'deki benzer faaliyetlerde insanlar Gladio kavramını, "Bu işin arkasında Gladio mu var" diye adeta Türkçeleştirmiştir. İtalya örneği, Türkiye'de de bir "Gladio varmış ve adı da Gladio imiş." gibi bir muameleye tabi tutulacak kadar, derin devletten kendini muzdarip sayan insanlar için her zaman önemli bir örnek olmuştur.

Bizlerin dilindeki kontrgerilla

İtalya'da Gladio denen Türkiye'de de Gladio çağrışımı yapan konu hatırladığım kadarıyla 1970'lerde bizlerin dilinde 'kontrgerilla' sözcükleriyle ifade edilirdi. Özellikle 1977 yılında o dönemdeki Bülent Ecevit'in bir özgürlükçü rüzgâr estirdiği dönemde Türkiye'de insanların pozisyonları değişebilmiştir. Gençler bu dediğimi anlamlı bulmayabilir ama Ecevit de o dönemde yani 77 yılında özgürlükçü dalganın üstünde yükselen bir isimdi. Geçen yıl olan bu yıl olmasından korktuğumuz birtakım siyasi cinayetler, sabotajlar, suikastlar 1977 yılı seçimlerine gidilirken zincirleme olarak yaşanıyordu. 1 Mayıs kanlı olayı da seçim kampanyası dönemine denk gelmişti. O zaman diliminde ya bir suikast girişiminden ya da bir suikasttan haberdar oluyorduk ve bunun arkasında kim var dendiği zaman "kontgerilla" deniliyordu. Ama öyle orda burada, toplantıda değil, "bu işin altından nasıl kalkılır, ne olur, ne biter" diye değil... Birbirine güvenen bir iki kişi sağına soluna bakarak fisıltı halinde 'bunun arkasında kontrgerilla var galiba' diye konuşurdu. Bu 70'lerde kontrgerillaydı. 80'li 90'lı yıllarda JİTEM. Özellikle Güneydoğudaki cinayetlerle irtibatlı olarak JİTEM adı telaffuz edilmeye başlandı. Ben hatırlıyorum; kendi talebiyle emekliye ayrılmış olan eski Jandarma Genel Komutanı ve bir dönem MİT müsteşarlığı yapmış olan Teoman Koman ile bir televizyon programında karşı karşıya gelmiş

gazetecilerden biriydim. Birkaç gazetecinin sorularına muhatap olmayı meydan okurcasına kabul etmişti. Bu güvenlik konuları, yeraltı konuları benim çok okumaya meraklı olduğum ama konuşmaya meraklı olmadığım konulardı. Biz 68 kuşağından geldiğimiz için bu işleri sağlığa zararlı bilen kuşaktandık. Fazla merak saldınız mı bela üzerinizden eksik olmazdı, belaya özel bir davetiye çıkarmış olurdunuz. Zaten fisıltı halinde konuşulan konulardı.

JİTEM muamması

Diğer gazeteci arkadaşlar, meslektaşlar o programda bir sürü soru soruyorlardı. Beni oraya gazetenin genel yayın yönetmeni diktiği için mecburen gitmiş vaziyetteydim. Fazla konuya da girmek istemiyorum, topa girmiyorum falan ama orda öyle durmamak, bir şey söylemek lazım. Canlı yayın olduğu için seyredeni de çok. İşte bir ara döndüm “paşam dedim bu JİTEM nedir?” Biraz şaşkın, biraz masumane bir edayla döndü ve dedi ki: “TC Jandarma Teşkilatı’nda böyle bir örgütlenme yoktur”. Altını çizerek, “TC Jandarma Teşkilatı’nda böyle bir örgütlenme yoktur efendim” dedi. Diğer soruya geçti hemen. Biz birbirimize baktık. Çünkü o tarihte ve daha sonraki tarihlerde de Güneydoğu’da ne zaman seyahat etsek yollarda arama kontrol noktaları vardı. Durduruluyorduk. Biz söylemeden kendileri “JİTEM” diye söylüyorlardı zaten. Evraklara falan bakıyorlar. Sokaktaki çocuklar biliyor JİTEM’i. Falanca olay olsa “onun arkasında JİTEM var abi” diyor. “Terörle Mücadele ayrı, onun alakası yok” diyor. Hatta Ali Bayramoğlu hatırlar; Silopi’ye gittik birlikte. Partinin adını hatırlamıyorum HADEP miydi, DEHAP mıydı? Şırnak ilçe teşkilatının başkanı veya sekreteri kaybolmuştu. Hala da kayıp bugüne kadar bulunmuş değil. İşte onların izini sürmeye, bir demokratik aydın çıkartması yapılsın diye gittik. Bizi tanıyan Terörle Mücadele’den polisler arabaya aldılar, işte bir eve götürecekler. Ne oluyor filan dedik. Anlattılar: “Abi işte bilirsiniz biz Terörle Mücadele’deniz, bu iş bizimle alakalı falan değil, JİTEM’le ilişkili”. Şimdi devletin resmi teşkilatının mensupları da JİTEM’den bahsediyor, sokaktaki adam da JİTEM’den bahsediyor. Biz doğrudan doğruya muhatap olmuşuz. O örgütlenmenin başı olan şahıs, resmen böyle bir örgütlenme yoktur diyor.

Sonra düşündüm ben, hakikaten de yoktur. Şimdi gidersen Jandarma Genel Komutanlığı’na, çıkarın şu örgütlenme yapısını, bu teşkilatı devlet kurmuş mu? Ama JİTEM diye bir şey görmeyebilirsiniz. Muhtemelen de yoktur. Doğru söylüyordur. Ama JİTEM var.

Türkiye kendi Teşkilat-ı Mahsusa geleneğiyle bir izdivaçta

“Kontngerilla” kimi eylemlere ad koyamadığımız zaman kullandığımız bir tabirdi. Ama JİTEM hem var, hem yok. Nedir bu JİTEM diye baktığınızda tarihe gitmek durumundasınız. 2000’li yıllarla birlikte kendimizle ve tarihimizle yüzleşme yoluna girdiğimizde, Teşkilat-ı Mahsusa gerçeği ve onun geleneğiyle karşılaştık. Bu sadece bir örgütlenme değil, bunun bir de siyasi çerçevesi var. Bu örgütlenme, İttihat ve Terakki Partisi döneminde, siyasetle irtibatlı olan bir güvenlik birimidir. Fakat bu İttihatçılık geleneği Türkiye’de hiçbir zaman bugünde dâhil olmak üzere bitmedi. Tarihsel anlamda süreklilik arz etmiş ve bugünlere kadar gelmiştir. Türkiye bir NATO üyesidir. İkinci Dünya savaşıdan sonra muhtemel bir Sovyet işgaline karşı NATO ülkelerinde, mesela İtalya’da “Gladio” adı verilmiş, paramiliter, işgal durumunda devreye girecek gizli örgütlenmeler ortaya çıkmıştır. Bütün NATO ülkelerinde bu var. Türkiye’de de tabii ki var. Bizim kontngerilla dediğimiz Özel Harp Dairesi’nin muhtemelen kuruluşu nedeni de bu.

Fakat Türkiye’de enteresan bir şey oldu. Bu örgütlenmeler soğuk savaş döneminin örgütlenmesiydi. Her Batı ülkesinde soğuk savaş bittikten sonra bu örgütlenme türünün işlevi kalktığı için bazı direnişler olmakla birlikte buldukları ülkede tasfiye oldular. İtalya ilginç bazı işlere bulaştığı için ve İtalya’da biraz daha kuvvetli direnç olduğundan dolayı, bu Gladio adında İtalya örneği birden bire diğer NATO ülkelerine oranla öne çıktı. Belçika’da da, Hollanda’da da, Norveç’te de, İzlanda’da da vardı. Bu ülkelerdeki örgütlenmeler tasfiye oldu.

Tasfiye olduklarını biz duymadık bile. Kendiliğinden tasfiye oldular çünkü işlevleri ortadan kalktı. İtalya'daki süreci bildiğimiz için bu ilginç oldu. Şimdi Türkiye'de bir NATO ülkesi olarak soğuk savaştan çıkmış olmamıza rağmen daha sonraki göstergelerden anladığımız kadarıyla bu örgütlenmeler tasfiye olmadı. Türkiye kendi Teşkilat-ı Mahsusa geleneğiyle bir izdivaçta. Türk Gladio'su ile bir çiftleşme olmuş. Türk Gladio'su, soğuk savaş şartlarını görmüş olan bu yapı, Teşkilat-ı Mahsusa geleneğiyle yani 'bu memleketi sokakta bulmadık' sloganının altına oturmuş o eylem kalıbının dayandığı zihniyetle bir izdivaca gitmiş, çiftleşmiş. İşte ürünlerinden bir tanesi bugünkü Ergenekon. Peki derin devlet bu mu? Burada bir sorun var. Buradaki sorun Türkiye'de derin devletle devlet arasındaki sınırın net olmamasındadır. Çünkü hukuk devleti olmadığımız ölçüde derin devletin alanı genişler. O nedenle bu toplantının başlığı da çok anlamlı: 'Hukuk, devlet, derin devlet'.

Bahane hazır: Ama her yerde derin devlet var!

En klasik söylemlerden biri 'Her yerde derin devlet vardır'. Doğru vardır. Gladio falan bunlar öyle şeyler zaten. Hatta örnek verilir, bugünkü haliyle daha doğrusu İkinci Dünya Savaşı sonrası haliyle hukuk devleti olduğuna dair en ufak bir tartışma bulunmayan Federal Almanya'daki Baider Meinhoff çetesinin birden bire hapisanede intihar yoluyla öldüklerinin ilan edilmesi... Herkesin bildiği sırrın bir şekilde ifadesi olarak bunların Alman derin devleti tarafından öldürüldüğü, bunların basit bir intihar olmadığı. Dolayısıyla bir Alman derin devletinin de bulunduğu. Hukuk devletine uymayan bir durum. Zaten yakalamışsın. Türkiye'de ne zaman bu derin devlet tartışması açılrsa devlet eksenli düşünce sahipleri örnek olarak dünyanın her yerinde bu vardır derler ve bu Baider Meinhoff örneğini gösterirler. Bunlar doğrudur. Ama hukuk devletiyle derin devleti ayıran unsur, hukuk devletinin o derin devleti gerçekten çok derinlere gömmüş bir yapıya sahip olması ve hukuk sınırları içerisinde davranmasıdır.

Türkiye'de eksik olan ne?

Eğer sizin hukuk sisteminiz, darbe girişimlerinin adresini sonuna kadar götürebilecek bir yapıda ve içerikte değilse sıkıntıya girersiniz. Şu anda muvazzaf personel, hukuk dışı işlemler ile irtibatlı ise dahi üstüne gidilemiyor. O bakımdan sonuç olarak; Türkiye'nin derin devletin alanını azaltılıp, hukuk devletinin alanını genişletilmesi için yapılması gereken işler var. Hukuk devleti ne demek? Hukuk devleti en kaba, en kestirme tabiri ile hukukun üstünlüğü ilkesinin yürürlükte olduğu devlet yapısı demektir. Hukukun üstünlüğü de Kopenhag Kriterleri'nin en önemli maddesidir. Zaten Kopenhag Kriterleri de üç dört cümle bir şeydir. Hukukun üstünlüğü olmaksızın bir devletin demokratik kimliğe ve yapıya sahip olmadığı, ön kabul halindedir. Hukukun üstünlüğünden kasıt ise, bütün vatandaşların sıfatları ne olursa olsun kanun önünde eşitliği demektir. Ve bunu uygulamaya bakarak anlayabiliriz. Yani Dolapdere'de bir delikanlı cam kırdığı zaman ona ne müeyyide uygulanıyorsa, bunu yapan Başbakan ise, Genelkurmay başkanı ise, Emniyet genel müdürü ise, bilmem ne bakanı ise aynı müeyyide aynı şekilde uygulanıyor ise orada hukuk devleti var demektir. Bu da uygulamada görünen bir şeydir. Ve bu uygulamaya cevaz verecek bir hukuki yapı meselesidir.

Türkiye'de eksik olan budur. O yüzden öncelikli olarak Ergenekon'un açığa çıkarılması kadar önemli olan, Türkiye'nin demokratik bir devlet yapısına sahip olmasına imkân verecek adımların atılmasıdır. Elbette Ergenekon soruşturması da onun bir parçası. Vazgeçilmez bir parçası da yargı reformudur. Yargı reformu olmaksızın, sürekli yargı darbesi sıfatını kullanabileceğimiz durumlarla karşılaşacağımız bir ülkede yaşıyoruz. Son cümle olarak şunu söyleyeyim, iyi durumda mıyız, umut var mı dersiniz, bir umut var. En basitinden bu konuları, bazı isimleri ve bazı kavramları alenen ve yüksek sesle mikrofon arkasından telaffuz ederek bir üniversite salonunda konuşur durumdayız. Biz bunları dediğim gibi bundan 10 yıl

nce, 20 yıl önce saęa sola bakarak fısıldar gibi konuşurken şimdi işporta tezgâhına dūřmūř gibi bütün bu kavramlar yayılıp, saçılmış durumdadır. İşte bu nedenle bu toplantıyı mümkün kılan Genç Siviller'e bir kere daha teşekkür ediyorum.

İtalya'da fakir bir balıkçının oğlu,
Türkiye'de fakir bir demircinin oğlu. Peki,
biz başarabilecek miyiz? Ergenekon'dan
çıkabilecek miyiz? Bu medyayla, bu
yargıyla, bu siyasetle, bu solla, bu sağla, bu
sivil toplumla, bu malzemeyle...

SON SÖZ: MUCİZELERE İNANIYOR VE BEKLIYORUZ...

Yıldırım Oğur

İtalyan Derin devleti Gladio'yu çökerten Felice Casson'a zor bir soru sordum. Hepimizin merak ettiği tek bir soru. Peki, biz başarabilecek miyiz? Ergenekon'dan çıkabilecek miyiz? Bu medyayla, bu yargıyla, bu siyasetle, bu solla, bu sağla, bu sivil toplumla, bu malzemeyle... Felice Casson mevcut malzemenin İtalya'da da 70'lere kadar pek ümit verici olmadığını anlattı cevabında. 1970'lere kadar İtalya'da hâkim ve savcılar genelde devlete yakın, sistemin merkezindeki elit ailelerden gelmekteymiş. Tuzu kuru savcı ve hâkimler mevcut düzenin devam etmesinden memnunmuş, devletin derinlerini kurcalamaya gerek duymamışlar. Hukukun üstünlüğünden de üstün, devletin çıkarıymış.

Sonra 70'lerde yoksul ailelerin çocukları, kadınlar, gençler yani yeni bir kuşak yargı alanına girmeye başlamış. Bu yeni kuşak kendi kültürünü ve taleplerini de yargı alanına taşımış. Kurulu düzeni daha çok sorgulayan, daha enerjik daha şüpheli yeni savcılar ve hâkimler yetişmeye başlamış.

“Ben de yoksul bir balıkçının oğluyum” dedi Casson “Ve bir balıkçının oğlu olduğumu, Gladio sorgularında cumhurbaşkanlarından hesap sorarken bile hiç bir zaman unutmadım.” Casson'un cevabı tüylerimi diken diken etti. Ve onu dinlerken Ferhat Sarıkaya'yı hatırladım. Şimdi memleketi Kırşehir'de bir markette çalıştığı yolunda söylentiler duyduğumuz Şemdinli davasının savcısı Ferhat Sarıkaya'yı.

Cesaretle ve biraz da safça, adaletin kılıcını en yukarılara doğru savuran, tehlikeli işlere kalkışan ve bunun bedeli en ağır şekilde ödetilen Van Savcısı Ferhat Sarıkaya'yı. Savcının meşhur iddianamesinde gazap oklarını üzerine çeken asıl kısım Şemdinli'deki kitapevi bombalamasıyla ilgili olan bölüm değildi.

Genelkurmay'a bu iddianame ile ilgili açıklama yaptıran, hükümeti esas duruşa geçiren, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na durumdan vazife çıkarıp savcı için meslekten ihraç kararı verdirten asıl can alıcı kısmı Genelkurmay Başkanı Yaşar Büyükanıt'ın 7. Kolordu Komutanı olarak Diyarbakır'da görev yaptığı 1996-1997 arasında yaptıklarıyla ilgili yazdıklarıydı.

Bu iddiaların, o yıllar arasında Diyarbakır'da ne yaşandığının üzerine ibret-i âlem için meydana asılan savcının akıbetinden sonra kimse gidemedi.

Peki, memleketin hassas dengelerini, dikkat edilmesi gereken gerçeklerini bilmeyen, o günlerde yine utanç verici yayınlar yapmış gazetelerin isabetle söylediği gibi “Türkiye'yi geren” savcı neden idare-i maslahatçılığın, öyle her işe burnunu sokmamanın, bükemeyeceği elleri öpüp koklamanın keyfini çıkarmadı da bu işlere kalkıştı? Neden görev yaptığı küçük

kasabaların, şehirlerin okumuş, çağdaş, 'koskoca savcısı' olarak caka satıp yine o kasabaların, o şehirlerin okumuş, çağdaş, elit kaymakamları, hâkimleri, askerleri, öğretmenleri, zengin eşraflarıyla takılıp tayin beklemedi de tarihe meydan okudu?

1969 yılında Abdurrahman ve Akile çiftinin altı çocuğundan beşincisi olarak dünyaya geldi Ferhat Sarıkaya. Kırşehir'in Akpınar ilçesine bağlı Pekmezci köyünde. 450 nüfuslu köyden 80 yılda 1 hâkim, 2 savcı, 10 doktor, 30 öğretmen ve 1 pilot yetişmiş. Köyden çıkan 80 kişi de subay olmuş, gelebildikleri en yüksek rütbe ise albaylık.

150 hanelik Pekmezci köyü bozkırın ortasında. Yapacak pek bir şey yok. Okuyup, köyden kurtulmaktan başka. Sarıkayalar da yoksul bir aileydiler. Demircilik yapan abisinin desteğiyle okumuş Ferhat. Ortaöğretimini Kayseri'nin Pınarbaşı İlçesi'nde tamamlamış. Pazarören'deki Mimar Sinan Anadolu Öğretmen Lisesi'ni bitirmiş zorluklarla. Ve Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni kazanmış. 1992'de de yine abisinin destekleriyle oradan mezun olmuş. Ne o okullara, ne o üniversitenin sıralarına ne de o savcılık makamında beklenmiyordu Ferhat. Oralar başkaları için çok önceden rezerve edilmişti. Tarihe sürpriz yaptı. Tarihi yara yara geldi o tarihi meydan okumayı yapacağı o kaidenin üstüne. "Memleketi germesi" o yüzden. Şaşırınlar haklı. Hepimiz için sürpriz oldu. O bozkır köyünde hazırlandı sürpriz, Ergenekon'dan çıkanlar gibi, Kawa gibi tüm diğer tarihi kahramanlar gibi demir dövdü abi Sarıkaya. 37 yıl sonra ince ince işlediler sürprizi. Ümitlerini kestikçe Neşet Ertaş'la dertlendiler. Ama sonunda kimsenin adlarını bilmediği, kimsenin umurunda olmayan o küçük adamlar, o küçük kadınlar Ferhat'ı tarihe meydan okuyacağı o kaidenin üzerine çıkardılar. "Her insanın doğumu yeni bir başlangıçtır, doğan her bebek dünyada yeni bir şey olması için bir mucize, bir fırsattır" der Hannah Arendt.

Bozkırlarda, imkânsızlıklar içinde bir ailenin beşinci çocuğu olarak doğan bir bebeğin bir gün memleketin en eğitimli, en özgüven sahibi, en modern, en kentli, en güçlü, en zenginlerinin bile cesaret edemediği tarihi bir meydan okumanın altına imzasını atması mucize değil de ne? 37 yıl sabırla bekledikten sonra o kaidenin üzerine çıktı ve sözünü söyledi. Tarihi yarıp geldiği köyüne kadar geri püskürtülme pahasına efsaneyi söyledi, sonra atına binip ıssız bozkıra geri döndü.

Şimdi onun bir yakın akrabasının marketinde çalıştığını duyuyoruz.

Belki bir gün o markete bu gazete bir paket kâğıdına sarılı olarak bile olsa girer.

"Her bebek dünyada yeni bir şey olması için bir mucizedir" diyor Arendt. Ferhat Sarıkaya'nın hikâyesi her bebekten ümitvar olmamızı hatırlatıyor bize.

İtalya'da fakir bir balıkçının oğlu, Türkiye'de fakir bir demircinin oğlu.

Bugün başka bebekler de doğdu. Ve onlar da bir gün atlarına binip efsane söylemeye gelecekler. Mucizelere inanıyor ve bekliyoruz.